

Promemoria

Svenska kyrkan i utlandet – ny organisation för en långsiktigt hållbar utlandskyrka

---

Promemorians huvudsakliga innehåll

Kyrkostyrelsen har i maj 2023 fattat beslut om inriktningen för en långsiktigt hållbar utlandskyrka. Inriktningsbeslutet innebär vissa organisationsförändringar av verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet, vilka i sin tur medför behov av ändringar i kyrkoordningen. Denna promemoria innehåller förslag till de kyrkoordningsändringar som bedömts nödvändiga. Ändringarna i kyrkoordningen hänförs sig sammanfattningsvis till följande områden.

- ◆ **Församlingssamverkan:** Utlandsförsamlingarna inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde ska samverka avseende planering och utveckling av verksamheten. För sådan samverkan ska församlingarna bilda en samverkanskommitté. Kyrkoherden är en av ledamöterna i en sådan kommitté. Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om samverkanskommittén. Berörd bestämmelse: En ny bestämmelse, 2 kap. 14 §, införs.
- ◆ **Församlingsinstruktionen:** Församlingsinstruktionen för en utlandsförsamling ska även innehålla en beskrivning av församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen, en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer samt en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund. Berörd bestämmelse: 57 kap. 7 a § ändras.
- ◆ **Prästerlig organisation:** Bestämmelserna om kyrkoherden som ledamot m.m. i kyrkorådet ska även gälla inom Svenska kyrkan i utlandet. Kyrkoherden för en utlandsförsamling får utse en präst som arbetar i en församling inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i kyrkorådet i den församlingen. Berörda bestämmelser: 4 kap. 6 och 7 §§ ändras. En ny bestämmelse, 4 kap. 6 a §, införs.
- ◆ **Mobil verksamhet:** Den mobila verksamheten ska bedrivas på fastställda platser i enlighet med en pastoral plan och ske i samråd med ambassader och konsulat. Den pastorala planen utarbetas av kyrkoherden för den församling där den mobila prästen är stationerad. Utarbetandet ska ske i samråd med berörd mobil präst och med domkapitlet i Visby stift. Den pastorala planen får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkoherden och efter det att kyrkostyrelsen har givits tillfälle att yttra sig. Efter att domkapitlet har utfärdat den pastorala planen är den bindande för den mobila verksamheten. Berörda bestämmelser: 2 kap. 9 § ändras. Två nya bestämmelser, 57 kap. 7 b och 7 c §§, införs.
- ◆ **Anställningar:** Svenska kyrkan på nationell nivå ska inte längre vara arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet. Inför tillsättning av en befattning som kyrkoherde i Svenska kyrkan i utlandet ska varje kyrkoråd inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde ges tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena. Innan beslut fattas om tillsättning av en befattning som kyrkoherde

inom Svenska kyrkan i utlandet ska kyrkostyrelsen ges tillfälle att yttra sig. Detsamma ska gälla innan beslut fattas om tillsättning av en befattning som komminister i en utlandsförsamling vars kyrkoherde är anställd i en annan utlandsförsamling. Berörda bestämmelser: 31 kap. 16 §, 32 kap. 16 §, 34 kap. 3 a, 12 a och 13 §§ ändras.

- ◆ Ekumenik: Kyrkoordningens fjortonde avdelning ”Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund” anpassas till att även omfatta vad som ska gälla avseende Svenska kyrkan i utlandet. Berörda bestämmelser: 59 kap. 3, 4, 7 och 9 §§ ändras.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025. Med hänsyn till att organisationen inom Svenska kyrkan i utlandet kommer att anpassas till den nya ordningen successivt, föreslås vissa särskilda ikraftträdande- och övergångsbestämmelser, bland annat avseende pågående anställningar av utsänd personal där Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare. Sådana pågående anställningar berörs inte av de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen.

Innehåll

1	Bestämmelser	5
1.1	Förslag till ändringar i kyrkoordningen	5
2	Ärendet och dess beredning	12
3	Kyrkostyrelsens inriktning	12
3.1	Långsiktiga mål och strategier för utlandskyrkan.....	13
3.1.1	Hållbar organisation	13
3.1.2	Samhällsansvar och diakonal omsorg	13
3.1.3	Församlingsutveckling	14
3.1.4	Ekumenik	14
3.2	Inriktningen för Svenska kyrkan i utlandets församlingsverksamhet.....	14
3.2.1	Församlingsamverkan	14
3.2.2	Prästerlig organisation	15
3.2.3	Anställningar	15
3.2.4	Samverkansavtal mellan utlandsförsamlingen och den nationella nivån	16
3.2.5	Verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen	16
3.3	Inriktningen för Svenska kyrkan i utlandets övriga verksamhet (den mobila verksamheten).....	17
3.3.1	Mobil verksamhet.....	17
3.3.2	Pastoral plan	17
4	Bakgrund – Svenska kyrkan i utlandet	18
4.1	Dagens verksamhet.....	18
4.2	Gällande bestämmelser	19
4.3	Svenska kyrkan i utlandets framväxt	22
4.3.1	De sju utlandsförsamlingarna	22
4.3.2	Sjömanskyrkan	23
4.3.3	Verksamhet på turistorterna	24
4.3.4	Mobil verksamhet.....	24
4.4	Organisatoriska/kyrkorättsliga utredningar	25
4.4.1	Inledning.....	25
4.4.2	Tillsyns- och främjandefunktionerna klargörs efter 1998 års SKUT-utredning	26
4.4.3	Fortsatt reglering av Svenska kyrkan i utlandet – 2005 års kyrkomöte.....	26
4.4.4	Slutbetänkandet Utlandskyrkan – struktur och delaktighet (SKU 2009:1).....	27
4.4.5	Utlandskyrkoherdars rätt att besluta om kyrkotillhörighet.....	28
4.5	Juridiska utredningar	28
4.6	Övriga utredningar.....	29
4.6.1	Kriterier för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar — Några ecklesiologiska perspektiv.....	30
4.6.2	Teologiska utmaningar i utlandskyrkans mobila verksamhet	30
4.6.3	Kriterier för verksamhet inom Svenska kyrkan i utlandet.....	31
4.6.4	Verksamhetsutredningar.....	31

5	Överväganden och förslag	32
5.1	Församlingssamverkan	32
5.2	Verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen	33
5.3	Församlingarnas diakonala och ekumeniska ansvar	34
5.4	Prästerlig organisation	36
5.5	Mobil verksamhet	38
5.6	Anställningar.....	40
5.7	Ekumenik – särskilt om kyrkoordningens 59:e kapitel.....	42
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	44
7	Konsekvenser	45
8	Kommentar till bestämmelserna	47
8.1	Förslaget till ändringar i kyrkoordningen	47

1 Bestämmelser

1.1 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

dels att rubriken närmast före 57 kap. 7 a § ska ha följande lydelse,

dels att 2 kap. 9 §, 4 kap. 6 och 7 §§, 31 kap. 16 §, 32 kap. 16 §, 34 kap. 3 a, 12 a och 13 §§, 57 kap. 7 a §, 59 kap. 3, 4, 7 och 9 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 2 kap. 14 §, 4 kap. 6 a § och 57 kap. 7 b och c §§ och närmast före 57 kap. 7 b och c §§ tre nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

9 §

Kyrkoherden leder all verksamhet i församlingar och pastorat.

Inom Svenska kyrkan i utlandet leder kyrkoherden även den mobila verksamheten.

Det finns närmare bestämmelser om kyrkoherden i 5 kap och i 34 kap. 1, 2 och 9 §§.

Det finns närmare bestämmelser om kyrkoherden i 5 kap och i 34 kap. 1, 2 och 9 §§.

14 §

Utlandsförsamlingarna inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde ska samverka avseende planering och utveckling av verksamheten. För sådan samverkan ska församlingarna bilda en samverkanskommitté.

Kyrkoherden är en av ledamöterna i samverkanskommittén.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om samverkanskommittén.

4 kap.

6 §

Kyrkoherden är ledamot i kyrkorådet.

Första stycket gäller även inom Svenska kyrkan i utlandet.

6 a §

Kyrkoherden för en utlandsförsamling får utse en präst som arbetar i en församling inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i kyrkorådet i den församlingen. Förordnandet ska avse

den tid för vilka övriga ledamöter har valts. Kyrkoherden ska underrätta kyrkorådets ordförande om förordnandet.

Om en präst som har utsetts enligt första stycket är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde kan kyrkoherden tjänstgöra i stället.

Kyrkoherden kan återkalla förordnandet.

Kyrkoherden är alltid ledamot i kyrkorådet för den församling där han eller hon är anställd.

7 §

Kyrkoherden har, även om han eller hon inte är ledamot, rätt att närvara vid sammanträden med ett organ till vilket kyrkorådet har delegerat beslutanderätt eller givit uppdrag att bereda kyrkorådets ärenden. Kyrkoherden har rätt att delta i överläggningarna, men inte i besluten, samt att få sin mening antecknad i protokollet (särskild mening).

Första stycket gäller även inom Svenska kyrkan i utlandet. Vad som sägs i första stycket gäller även en sådan präst som kyrkoherden för en utlandsförsamling utsett i sitt ställe enligt bestämmelserna i 6 a § första stycket.

31 kap.

16 §

Frågor om behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 11 och 12 §§ prövas enligt följande:

1. präster som har anställning som präst i ett stift	Domkapitlet i det stiftet
2. präster som är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet	Domkapitlet i Visby stift
3. präster som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå och som inte är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet	Domkapitlet i Uppsala Stift 3. präster som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga präster, folkbokförda inom ett stifts område	Domkapitlet i det stiftet
5. övriga präster	Domkapitlet i Uppsala Stift

Kyrkostyrelsens yttranderätt enligt andra stycket gäller även innan beslut fattas om tillsättning av en befattning som komminister i en utlandsförsamling vars kyrkoherde är anställd i en annan utlandsförsamling.

13 §

När ansökningstiden för en ledigförklarad befattning som domprost, kyrkoherde, komminister, stiftsadjunkt eller kontraktsadjunkt gått ut ska den som har att besluta om tillsättningen översända ansökningshandlingarna och platsannonserna till domkapitlet.

Kyrkostyrelsen ska vid tillsättning av befattning som präst inom Svenska kyrkan i utlandet översända motsvarande handlingar till Domkapitlet i Visby stift.

Efter beslut om behörighet ska domkapitlet med eget yttrande över de behöriga sökandena överlämna handlingarna till den som har att besluta om tillsättningen.

Domkapitlet ska underrätta de sökande om beslutet i behörighetsfrågan och om skälen för detta.

57 kap.

Församlingsinstruktioner för Svenska kyrkan i utlandet

Församlingsinstruktion för Svenska kyrkan i utlandet

7 a §

För församlingar och övriga utlandsverksamheter inom Svenska kyrkan i utlandet ska en församlingsinstruktion utarbetas.

Instruktionen för Svenska kyrkan i utlandet ska innehålla det som anges i 5 § 2.

En församlingsinstruktion för en församling utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkorådet och kyrkoherden var för sig och efter att kyrkostyrelsen har getts tillfälle att yttra sig.

För församlingar inom Svenska kyrkan i utlandet ska en församlingsinstruktion utarbetas.

Instruktionen för Svenska kyrkan i utlandet ska innehålla

1. det som anges i 5 § punkten 2,
2. en beskrivning av församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen,
3. en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer och
4. en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund.

Församlingsinstruktionen utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkorådet och kyrkoherden var för sig och efter att kyrkostyrelsen har getts tillfälle att yttra sig.

En församlingsinstruktion för en annan utlandsverksamhet utarbetas av kyrkoherden och kyrkostyrelsen i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkostyrelsen och kyrkoherden var för sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat församlingsinstruktionen är den bindande för församlingen *eller verksamheten*.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en församling får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. *Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en annan verksamhet får väckas av kyrkostyrelsen, kyrkoherden eller domkapitlet.* En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

Efter att domkapitlet har utfärdat församlingsinstruktionen är den bindande för församlingen.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

PASTORAL PLAN FÖR SVENSKA KYRKAN I UTLANDET

Den pastorala planens innehåll

7 b §

För varje mobil verksamhet ska det finnas en pastoral plan.

Den pastorala planen ska innehålla

1. uppgift om de orter där verksamhet ska bedrivas,

2. uppgift om verksamhetens omfattning,

3. ett pastoralt program utifrån den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission för de orter där verksamhet bedrivs,

4. uppgift om vilka lokaler som ska brukas,

5. en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer och

6. en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund på verksamhetsplatserna.

Förslag till pastoral plan ska utarbetas av kyrkoherden för den församling som respektive mobil präst är stationerad i, i samråd med berörd

mobil präst och med domkapitlet i Visby stift.

Utfärdande och ändring av en pastoral plan

7 c §

Den pastorala planen får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkoherden och efter det att kyrkostyrelsen har givits tillfälle att yttra sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat den pastorala planen är den bindande för den mobila verksamheten.

Fråga om ändring av den pastorala planen får väckas av kyrkoherden, domkapitlet eller kyrkostyrelsen. Ändringen ska godkännas och utfärdas på samma sätt som den pastorala planen.

59 kap.

3 §

Beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på regional nivå fattas av stiftsstyrelsen efter hörande av domkapitlet.

Kyrkostyrelsen kan inom sitt uppdrag att främja verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet besluta om sådana medlemskap som avses i första stycket efter hörande av domkapitlet.

4 §

Beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på lokal nivå fattas av kyrkorådet efter godkännande av kyrkoherden.

Första stycket gäller även för en utlandsförsamling.

7 §

Församlingar och stift kan träffa lokala respektive regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en församling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av domkapitlet.

Utlandsförsamlingar kan träffa lokala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en utlandsförsamling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av domkapitlet.

Kyrkostyrelsen kan inom sitt uppdrag att främja verksamheten inom

Svenska kyrkan i utlandet träffa regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När kyrkostyrelsen träffat ett sådant avtal ska det tillställas domkapitlet för kännedom.

9 §

En församling kan ha vänförsamlingsrelation med församlingar i andra kyrkor.

Innan kyrkorådet träffar ett vänförsamlingsavtal med en församling i en kyrka som Svenska kyrkan inte har någon ekumenisk överenskommelse med ska avtalet underställas domkapitlet för godkännande.

Första och andra stycket gäller även för en utlandsförsamling.

-
1. Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2025.
  2. Bestämmelsen i 57 kap. 7 a § i den nya lydelsen tillämpas första gången i samband med att det prövas om det ska ske en ändring av församlingsinstruktionen.
  3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för pågående anställningar där Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet.
  4. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för sådana övriga utlandsverksamheter som ännu inte omfattas av regleringen i 57 kap. 7 a § i dess nya lydelse eller av bestämmelserna i 57 kap. 7 b och 7 c §§.

2 Ärendet och dess beredning

Kyrkostyrelsen har under åren 2016–2022 låtit genomföra ett flertal utredningar avseende Svenska kyrkan i utlandet. Åren 2016–2020 har en genomgång av Svenska kyrkans utlandsförsamlingar ägt rum i syfte att få klarhet i juridiska frågor. Åren 2019–2022 har en genomlysning skett av Svenska kyrkan i utlandets verksamhet för att på olika sätt anpassa verksamheten utifrån nya och annorlunda förutsättningar. Utredningsarbetet har bestått av flera delar. En kortare presentation av de olika utredningar som har genomförts redovisas i avsnitten 4.5 och 4.6.

Vid sitt sammanträde 2023-05-10--11 fattade kyrkostyrelsen beslut i ärendet om en långsiktigt hållbar utlandskyrka (Dnr: KS 2023-0998) och fastställde därvid inriktningen för densamma. Kyrkostyrelsen beslutade vid detta sammanträde

att utforma de långsiktiga målen och strategierna för Svenska kyrkan i utlandet,

att fastställa inriktningen för Svenska kyrkan i utlandets församlingsverksamhet enligt förslaget om församlingssamverkan och samverkansavtal mellan utlandsförsamlingen och den nationella nivån,

att fastställa inriktningen för Svenska kyrkan i utlandets övriga verksamhet enligt förslaget om den mobila verksamheten, samt

att uppföljningen av utlandskyrkans organisationsförändring och verksamhet ska ske i kontrollstationer vart fjärde år med start 2028 utifrån mål och inriktning av verksamheten över tid.

Kyrkostyrelsen fattade vid detta sammanträde också beslut om vilka utlandsförsamlingar som ska kvarstå som församlingar inom Svenska kyrkan, om vilka utlandsförsamlingar som ska skapas respektive avföras, om vilka utlandsförsamlingar som ska övergå till att vara verksamhetsplatser, om vilken verksamhetsplats som kvarstår, liksom att ett arbete ska inledas med att återetablera en församling. Vidare fattade kyrkostyrelsen också beslut om att utlandsförsamlingar ska erbjudas att köpa de fastigheter som ägs av Trossamfundet Svenska kyrkan eller Stiftelsen för Svenska kyrkan i utlandet, men som används av utlandsförsamlingar för att fira gudstjänst och bedriva sin verksamhet i samt att ett utredningsarbete ska påbörjas vad gäller övriga fastigheter och de personalbostäder som trossamfundet eller stiftelsen äger i utlandet.

Vid sammanträdet fick kyrkostyrelsen också information om hur kyrkokansliet avser att bereda vidare frågorna om Svenska kyrkan i utlandets samverkan med Utrikesdepartementet, ambassader och konsulat, liksom avseende ekumenik i Svenska kyrkan i utlandet.

De närmare utgångspunkter som legat till grund för kyrkostyrelsens inriktningsbeslut utvecklas under avsnitt 3.

Den organisationsförändring som inriktningsbeslutet utgår från medför att vissa ändringar behöver göras i kyrkoordningen. Denna promemoria innehåller förslag till de kyrkoordningsändringar som bedömts nödvändiga.

3 Kyrkostyrelsens inriktning

Kyrkostyrelsen har haft följande utgångspunkter för sitt ovan redovisade inriktningsbeslut.

3.1 Långsiktiga mål och strategier för utlandskyrkan

Verksamheten bedrivs långsiktigt utifrån fyra prioriterade områden som möter kyrkostyrelsens tre målbilder för 2030. Områdena är *hållbar organisation, samhällsansvar och diakonal omsorg, församlingsutveckling* samt *ekumenik*.

3.1.1 Hållbar organisation

Hållbarhet har flera dimensioner och innebär i detta sammanhang en utvecklad samverkan mellan utlandsförsamlingar, den nationella nivån och Visby stift. Ansvarsfördelningen avseende Svenska kyrkan i utlandet är uppdelad. Biskopen i Visby stift och domkapitlet i Visby stift har ansvar för tillsyn och kyrkostyrelsen för främjandet. En förutsättning för att en församling är långsiktigt hållbar är att det finns människor som är beredda att ta på sig ett stort ansvar och lokalt bidra med sina särskilda kompetenser och sitt engagemang.

Att skapa så goda förutsättningar som möjligt för den lokala verksamheten är centralt och förslagen om en utökad samverkan mellan utlandsförsamlingar och en mer sammanhållen prästerlig organisation syftar till att ge bättre förutsättningar både för församlingar och för präster att utföra sina uppgifter. Församlingarnas självständighet och autonomi utökas. Det innebär också ett förstärkt lokalt ekonomiskt ansvarstagande samt ett utökat arbetsgivaransvar som innefattar all anställd personal.

Lokala anställningar är nödvändiga, på grund av visumskäl, juridiska regler, socialförsäkringssystem m.m. och innebär en kostnadsbesparing. Anställningar i samverkan med andra kyrkor utvecklas. Det finns också en tydlig inriktning mot att ansvaret för fastigheter kommer att åvila den lokala församlingen. Samverkansavtal tecknas mellan den nationella nivån och församlingarna liksom mellan församlingarna inom kyrkoherdens ansvarsområde. Avtalen klargör ömsesidiga förväntningar och ansvarsfördelning mellan parterna. Ekonomiskt stöd utgår från den nationella nivån enligt tecknat avtal och under den period som avtalet gäller.

Den prästerliga organisationen förändras så att kyrkoherdarna får mer omfattande områden med flera församlingar. Tidigare kyrkoherdetjänster ombildas till komministerjänster (församlingsherdar). Präster för den mobila verksamheten placeras i församlingar i utlandet under kyrkoherdens ledning och utgår inte längre från Sverige. En pastoral plan införs som motsvarar en församlingsinstruktion och anger den mobila verksamhetens pastorala program och de områden verksamheten ska omfatta.

3.1.2 Samhällsansvar och diakonal omsorg

Det diakonala uppdraget och samhällsansvaret är en omfattande och viktig del i all verksamhet inom Svenska kyrkan i utlandet. När människor befinner sig utomlands finns ofta ett främlingskap i och med att man inte på samma sätt som hemma har kännedom om lokala lagar, regler och sjukförsäkringssystem och modersmålet är ersatt av ett annat språk. Människor med svensk identitet behöver varandra och man söker sig till Svenska kyrkan för stöd och hjälp men också för att finnas till hands för andra och hjälpa till på olika sätt. Behovet av diakonal omsorg är stort samtidigt som viljan att vara med och ta ansvar för andra också är påtaglig.

De utredningar som genomförts och den dialog med utrikesförvaltningarna som ägt rum inom ramen för genomlysningssarbetet visar att verksamheten utomlands bedrivs i ett nära samarbete med den svenska utrikesförvaltningen. Detta samarbete är väl utvecklat och är betydelsefullt för alla som får stöd samt för ambassader och konsulat.

3.1.3 Församlingsutveckling

En viktig dimension i den nationella nivåns uppgift är att främja det lokala församlinglivet både pastoralt och i frågor om administration, juridik, fastigheter, personal, kommunikation m.m. Det finns en strävan att öka samarbetet med Visby stift och med biskopen. Ett utökat kyrkoherdeforum där samtliga kyrkoherdar ingår tillsammans med biskop, företrädare för Visby stift samt kyrkokansliet syftar till att stärka samverkan och utbytet av erfarenheter.

Vid biskopens visitationer är samverkan mellan församling, den nationella nivån och stift betydelsefull liksom vid beredning och uppföljning av församlingsinstruktioner. Införandet av pastorala planer för den mobila verksamheten syftar till att tydliggöra verksamhetens mål och inriktning. Vidare placeras de mobila tjänsterna hos en kyrkoherde och indirekt därmed också till en församling, vilket syftar till en stärkt samverkan och ett stöd i det pastorala arbetet.

3.1.4 Ekumenik

Svenska kyrkan har som del av den världsvida kyrkan en kallelse till kyrkans synliga enhet. Den vidare ekumeniska kallelsen är att verka för kyrkans enhet, mänsklighetens gemenskap och världens helande, samt att söka Guds tilltal i mötet med varje människa oavsett religiös tradition.

Församlingar utomlands har som alla församlingar inom Svenska kyrkan i uppgift att främja ekumenik och ekumenisk samverkan. Det ekumeniska arbetet sker också på den nationella nivån, där beslut fattas om ekumeniska överenskommelser om kyrkogemenskap. Sådana beslut fattas efter ekumeniska dialoger. Biskopen har särskilda möjligheter att företräda Svenska kyrkan och knyta ekumeniska kontakter vid besök och visitationer.

Församlingsekumeniken är särskilt betydelsefull, då man möter andra kristna i den lokala miljön, lär känna deras traditioner, ber och firar gudstjänst tillsammans och samverkar i olika uppgifter där möjlighet finns (kyrkoordningen, inledningen till fjortonde avdelningen).

I det ekumeniska uppdraget ingår att kyrkor genom olika former av samverkan stöder varandras arbete. Att så sker syns vid läsning av genomförda utredningar som också belyst ekumeniken. Varje församling befinner sig i ett sammanhang där de har unika erfarenheter av ekumeniska och interreligiösa kontakter. Lokalt företräder utlandsförsamlingarna Svenska kyrkan i förhållande till andra kyrkor och samfund.

3.2 Inriktningen för Svenska kyrkan i utlandets församlingsverksamhet

3.2.1 Församlingssamverkan

Utredningsarbetet har visat att det behöver göras vissa organisatoriska förändringar för att uppnå långsiktigt hållbara församlingar. De lokala församlingarna och det lokala ansvarstagandet ska värnas och det ska undvikas förändringar av församlingsstrukturen. Församlingarna i respektive land föreslås bestå som enskilda församlingar, men de ska samverka genom tecknade avtal. En styrfunktion ska bildas med representanter för de olika kyrkoråden, en kommitté, där gemensamma beslut fattas i övergripande frågor. Kyrkoherden ska vara självskriven ledamot i denna kommitté.

En mall tas fram för de avtal som ska tecknas. Avtalen behöver utformas med hänsyn till respektive lands rättsliga reglering. Utan att göra förändringar i den lokala

strukturen, där varje församling kvarstår som ansvarig för sin verksamhet och som arbetsgivare, ges härmed möjligheter till samordning och samverkan samt en gemensam inriktning på församlingsarbetet. Avtalen ska reglera samordningens omfattning, vilket mandat som församlingar ger till kommittén och dess ansvar samt kommitténs sammansättning.

3.2.2 Prästerlig organisation

Den prästerliga organisationen förändras så att den svarar mot en samverkan mellan församlingar. Det sker genom att det finns en kyrkoherde i varje land, med några undantag där tjänsten avser flera länder. Tjänsten placeras i en av församlingarna medan det i övriga församlingar inrättas tjänster som komminister med församlingsherdeansvar. En sådan komminister svarar för all verksamhet och sitter på delegation av kyrkoherden i det lokala kyrkorådet. Kyrkoherdetjänsten i Olaus Petri svenska församling, Helsingfors, ingår i Borgå stift och berörs inte av förändringarna. I vissa församlingar där verksamheten är starkt koncentrerad till perioder under året kompletteras den fast anställda prästen med präster som arbetar säsongvis.

Kyrkoherden har ett övergripande ansvar för verksamhet inom sitt område. Uppdraget avser den pastorala verksamheten och dess utformning, men också frågor om personal, ekonomi och lokaler. Kyrkoherden är således arbetsledare för komminister med församlingsherdeansvar, medan dessa i sin tur har ett lednings- och personalansvar i sina församlingar.

Kyrkoherdar inom Svenska kyrkan i utlandet får ett ansvar att samverka med kyrkokansliet med att till exempel ordna utbildningar för kyrkoråden, planera kompetensutveckling, hålla kontakt med biskop och ingå i ett kyrkoherdeforum för Svenska kyrkan i utlandet. Det innebär att en del av de funktioner som legat på kyrkostyrelsens kansli flyttas till utlandsverksamheten och att kyrkoherdar utomlands, och därmed också församlingar, får ett större inflytande än tidigare på hur verksamheten bedrivs och en ökad autonomi.

Kyrkoherdeforum med utlandskyrkoherdar, ansvariga på kyrkokansliet och Visby stift (biskop samt de personer som biskopen utser från stiftet) syftar till gemensam planering och ett gemensamt ansvarstagande. Kyrkoherdar får en gemensam plattform för den samverkan som behövs emellan och med kyrkokansliet.

3.2.3 Anställningar

Personalen inom Svenska kyrkan i utlandet har varit en blandning av utsänd personal och lokalt anställd personal. Att sända ut personal med anställning i Sverige till andra länder har ur flera synpunkter varit komplicerat och de administrativa kostnaderna har varit höga.

Administrativa kostnader per år för den utsända personalen uppgår till cirka 12 miljoner kronor. Kyrkokansliet har behövt hålla hög kunskapsnivå när det gäller frågor kring personal, skatter och socialförsäkringar. Därutöver har konsultföretag i respektive land behövt anlitas som ombud för att sköta kontakter med myndigheter och se till så att personalens skatter och avgifter betalas på rätt sätt. Erfarenheten visar att systemet är dyrt.

Att sända ut personal med anställning i Sverige till andra länder är även ur andra synpunkter komplicerat. Efter juridiska genomgångar har utsändning upphört i USA och personalen är lokalt anställd, vilket krävs enligt amerikansk lagstiftning. I och med Brexit är personalen i Storbritannien lokalt anställd då det krävs för visum och arbetstillstånd. Samma sak gäller Schweiz. Inte heller inom EU fungerar utsändning av personal utan problem. Som exempel kan nämnas svårigheter i Spanien, Grekland

och Italien, bland annat med socialförsäkringssystemen i dessa länder. Både av ekonomiska skäl och utifrån problematik med utsändning ska all personal anställas lokalt av församlingarna alternativt i samarbete med en systerkyrka som arbetsgivare.

Kyrkokansliet får i samband med att personal är lokalt anställd fortsatt viktiga uppgifter. Det handlar om hjälp till rekrytering, överblick över anställningsvillkor vad gäller löner, pensioner och andra förmåner så att en gemensam nivå upprätthålls. I en församling ska det alltid finnas antingen en kyrkoherde eller en komminister med församlingsherdeansvar. När det gäller andra tjänster inom kyrkans profilyrken (diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst) är det församlingen som avgör vilken/vilka tjänster församlingen har behov av.

Eftersom de visstidsanställningar som finns i svensk arbetsrätt inte finns i flera andra länder kommer anställningar till huvuddelen att bli tills vidare. Det kan medföra att personalomsättning minskar, vilket är av godo för församlingsverksamheten som får en bättre kontinuitet. Den risk som tidigare påtalats att personal får för låg anknytning till Sverige är inte aktuell på samma sätt som tidigare med tanke på alla möjligheter som finns att läsa tidningar, se svensk tv med mera som erbjuds i dag. Den utökade samordningen mellan församlingar och samordning inom kyrkoherdeforum motverkar eventuella risker med längre anställningar.

Vid rekrytering av vigd personal för Svenska kyrkan i utlandet ska domkapitlet i Visby pröva de sökandes behörighet samt yttra sig innan tillsättning. För komministrar med församlingsherdeansvar och andra inom vigningstjänsten deltar berört församlingskyrkoråd som anställande part med stöd av kyrkokansliet. Kyrkorådet beslutar om anställning, vilket ska bekräftas av kyrkostyrelsen i de fall som den påtar sig att ge anslag till anställningen.

Vid rekrytering av kyrkoherdar ska domkapitlet pröva de sökandes behörighet. Samtliga kyrkoråd där kyrkoherden ska tjänstgöra ges inflytande över beredning och beslut innan anställningsbeslut tas av det kyrkoråd som ska vara arbetsgivare. Kyrkokansliet ska stödja anställningsarbetet. Kyrkorådet fattar beslut om anställning, vilket ska bekräftas av kyrkostyrelsen som påtar sig att ge anslag till anställningen.

I flera församlingar finns redan överenskommelser med andra kyrkor för att anställa personal lokalt. Församlingar ska eftersträva att finna sådana lösningar med i första hand de kyrkor med vilka Svenska kyrkan har ekumeniska överenskommelser.

3.2.4 Samverkansavtal mellan utlandsförsamlingen och den nationella nivån

I samverkansavtal mellan utlandsförsamlingen och den nationella nivån ska församlingens och den nationella nivåns rättigheter och åtaganden regleras. Avtalen ska behandla församlingens skyldighet att utföra den grundläggande uppgiften (fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission) och det stöd som församlingen ska få, personellt och ekonomiskt från den nationella nivån. Avtalen ska även behandla frågor om församlingens kommersiella verksamhet liksom att församlingen ska följa landets lagstiftning, att anslag ska kunna granskas och att tillsyn från biskopen underlättas. Avtalen ska även innehålla uppgift om storleken på det anslag den nationella nivån ska ge församlingen, liksom hur fastighets-, försäkrings- och andra lokalrelaterade frågor ska hanteras. Samverkansavtal skrivs på fem år.

3.2.5 Verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen

Svenska kyrkan i utlandet omfattar utlandsförsamlingar och övriga utlandsverksamheter. Den övriga utlandsverksamheten är av två slag. Den ena är

verksamhet på andra orter än där en församling är belägen och den bedrivs inom församlingens ram. Den andra är mobil verksamhet, se avsnitt 3.3.1 nedan. Flertalet av Svenska kyrkans församlingar i utlandet bedriver verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen. Församlingens personal gör regelbundet resor för att hålla gudstjänster, utöva diakoni, bedriva undervisning och mission på andra orter. Denna verksamhet ska regleras i det samverkansavtal som tecknas mellan utlandsförsamlingen och den nationella nivån och i församlingsinstruktionen.

3.3 Inriktningen för Svenska kyrkan i utlandets övriga verksamhet (den mobila verksamheten)

Den övriga utlandsverksamheten är av två slag. Den ena är verksamhet inom församlingens ram som bedrivs av församlingens personal men på andra orter än där församlingen är belägen. Denna verksamhet regleras i samverkansavtal med kyrkokansliet och i församlingsinstruktionen, se avsnitt 3.2.5 ovan. Den andra är mobil verksamhet, det vill säga särskilda tjänster för verksamhet, i länder där det inte finns någon svenskkyrklig församling. Präster för denna verksamhet är placerad i en utlandsförsamling med kyrkoherden som arbetsledare. Den mobila verksamheten ligger utanför församlingens kyrkoråds ansvar. Biskopen i Visby stift utövar tillsyn över den mobila verksamheten.

3.3.1 Mobil verksamhet

Den mobila verksamheten är uppsökande och missionerande till sin karaktär och inriktas mot människor med svenskspråkig identitet. Genom den mobila verksamheten kan ett gudstjänst- och församlingsliv upprätthållas även på orter som inte längre eller ännu inte har förutsättningar att vara en församling. Respektive ort besöks regelbundet, särskilt i samband med jul och påsk.

Den mobila verksamheten utförs i framtiden av präster stationerade i en utlandsförsamling. Därmed kommer prästen närmare Svenska kyrkan i utlandets vardagsarbete, blir en del i ett arbetslag, dock med speciella arbetsuppgifter. Verksamheten utgår från en församling. I Frankfurt am Main placeras mobil präst för Europa med ansvar för verksamheten i Nederländerna, Tjeckien, Slovakien och Ungern. I Florida placeras en mobil präst för Sydamerika för verksamhetsplatserna i Brasilien, Argentina samt övriga länder i Sydamerika. Kyrkoherden i Toronto, Kanada, har förutom sin kyrkoherdetjänst även mobil tjänst i övriga USA såsom Chicago, Houston/Dallas, Seattle, Houston/Dallas Texas, Louisiana, Colorado, Minneapolis. I Aten, Grekland placeras en mobil präst för Östra Medelhavsområdet och Afrika. Även i Asien kommer det att finnas en mobil präst som kommer att ha sin utgångspunkt i den församling som ska återstartas i Asien.

3.3.2 Pastoral plan

Den mobila verksamheten ska bedrivas på fastställda platser i enlighet med en pastoral plan och ske i samråd med ambassader och generalkonsulat. Den pastorala planen utarbetas av kyrkoherden i den församling där den mobila prästen är stationerad. Utarbetandet ska ske i samråd med prästen för mobil verksamhet och med domkapitlet i Visby stift. Den utfärdas av domkapitlet efter kyrkoherdens godkännande och efter att kyrkostyrelsen getts tillfälle att yttra sig. Sedan den utfärdats är den pastorala planen bindande för den mobila verksamheten.

Den pastorala planen ska innehålla uppgifter om de orter där verksamhet ska bedrivas liksom verksamhetens omfattning. Den ska ange vilka lokaler som ska brukas liksom redovisa hur samverkan med ambassader och konsulat ska utformas. Den ska vidare redovisa verksamhetens samverkan med kyrkor och organisationer på verksamhetsplatserna. Planen ska innehålla ett pastoralt program utifrån den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission för de orter där verksamhet bedrivs.

Frågor om ändring av den pastorala planen får väckas av kyrkoherden, domkapitlet och kyrkostyrelsen. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som den pastorala planen.

4 Bakgrund – Svenska kyrkan i utlandet

4.1 Dagens verksamhet

Svenska kyrkan i utlandet är en del av Svenska kyrkan och syftar till att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, att en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbredds och skapelsen återupprättas.

Svenska kyrkan i utlandet har i uppdrag att fira gudstjänst på svenska, bedriva undervisning och utöva diakoni och mission samt lokalt synliggöra och främja ekumeniska relationer.

Svenska kyrkan i utlandet omfattar utlandsförsamlingar och övriga verksamheter. Med övriga verksamheter avses verksamhetsplatser, verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen och mobil verksamhet.

I Europa finns 19 utlandsförsamlingar, i Nordamerika 5 och i Oceanien 2. Flertalet av församlingarna bedriver även verksamhet på annan ort än där församlingen är belägen. Arbeta pågår med att åter etablera en församling i Asien. I Europa finns 3 verksamhetsplatser, i Nordamerika 1 och i Sydamerika 2.

Arbetet inom Svenska kyrkan i utlandet har liknande inriktning som arbetet i en församling i Sverige. Verksamheten består av gudstjänster och kyrkliga handlingar, mötesplatser med gemenskap, fördjupning och andlig växt, barn- och familjearbete, körsång, själavård och enskilda samtal vid personlig kris samt utgör en livlina för de med svenskspråkig identitet på sjukhus eller i fängelse. Missionsaspekten särskilt accentuerad, då människor som kan ha varit likgiltiga för Svenska kyrkan på hemmaplan möter församlingar som i ord och i handling tar sig an människor i olika situationer, inte sällan svåra situationer, som därmed får en förnyad erfarenhet av evangeliet. Kyrkans mission, *missio ecclesiae*, att vara Guds redskap i världen, är Svenska kyrkan i utlandets övergripande dimension, uppdrag och självförståelse.

Det diakonala samhällsansvaret är omfattande och en väsentlig del av Svenska kyrkan i utlandets arbete. Det sker samverkan med ambassader och konsulat vid bland annat svåra händelser och katastrofer.

De med svenskspråkig identitet i utlandet är subjekt i verksamheten, och deras engagemang och behov utgör i hög grad Svenska kyrkan i utlandets församlingar och dessas verksamhet.

4.2 Gällande bestämmelser

Bestämmelser i kyrkoordningen (i urval)

2 kap. 12 §

Svenska kyrkan i utlandet omfattar utlandförsamlingar och övriga utlandsverksamheter. Kyrkostyrelsen beslutar vilka utlandsförsamlingar som tillhör Svenska kyrkan och vilka övriga utlandsverksamheter som ska finnas.

Inom Svenska kyrkan i utlandet gäller kyrkoordningens bestämmelser bara om det är särskilt angivet.

2 kap. 13 §

För varje utlandsförsamling ska det finnas en församlingsordning. Beslut om församlingsordningen fattas av församlingens beslutande organ. I församlingsordningen ska alltid finnas bestämmelser om vilka av kyrkoordningens bestämmelser som gäller för församlingen, om församlingstillhörighet samt om rösträtt och valbarhet i församlingen.

En församlingsordning för en viss församling ska för att gälla vara fastställd av kyrkostyrelsen efter att Domkapitlet i Visby stift har getts tillfälle att yttra sig.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om församlingsordningen.

7 kap. 7 §

Av 7 kap. 7 § andra stycket framgår att kyrkostyrelsen, avseende Svenska kyrkan i utlandet, ska främja församlingslivet och verka för dess utveckling.

9 kap. 2 a §

Av 9 kap. 2 a § framgår att ärenden som rör Svenska kyrkan i utlandet handläggs av Domkapitlet i Visby stift i särskild sammansättning.

10 kap. 3 §

Av 10 kap. 3 § punkten 2 framgår att kyrkostyrelsen ska ansvara för Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder.

10 kap. 5 §

Av 10 kap. 5 § framgår att kyrkostyrelsen för Svenska kyrkan i utlandet ska tillsätta ett råd. En av ledamöterna i rådet ska vara biskopen i Visby stift. Minst två av ledamöterna i rådet ska vara valbara i en utlandsförsamling.

31 kap. 16 §

Av 31 kap. 16 § följer att frågor om obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst, avseende präster som är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet, prövas av Domkapitlet i Visby stift.

32 kap. 16 §

Av 32 kap. 16 § följer att frågor om obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst, avseende diakoner som är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet, prövas av Domkapitlet i Visby stift.

34 kap. 3 a §

För församlingar och övriga verksamheter i Svenska kyrkan i utlandet ska det finnas anställda

1. minst det antal präster som kyrkostyrelsen bestämmer, och

2. den personal i övrigt som behövs för verksamheten.

Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet.

När präster och diakoner ska anställas för tjänstgöring i Svenska kyrkan i utlandet gäller bestämmelserna i 7–11, 12 a–14 och 17 §§.

34 kap. 12 a §

En befattning som präst i Svenska kyrkan i utlandet med anställning på nationell nivå ska tillsättas av kyrkostyrelsen.

Innan kyrkostyrelsen beslutar om tillsättning av en präst i en utlandsförsamling ska kyrkorådet ges tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena. Därefter ska Domkapitlet i Visby stift yttra sig.

34 kap. 13 §

När ansökningstiden för en ledigförklarad befattning som domprost, kyrkoherde, komminister, stiftsadjunkt eller kontraktsadjunkt gått ut ska den som har att besluta om tillsättningen översända ansökningshandlingarna och platsannonsen till domkapitlet.

Kyrkostyrelsen ska vid tillsättning av befattning som präst inom Svenska kyrkan i utlandet översända motsvarande handlingar till Domkapitlet i Visby stift.

Efter beslut om behörighet ska domkapitlet med eget yttrande över de behöriga sökandena överlämna handlingarna till den som har att besluta om tillsättningen.

Domkapitlet ska underrätta de sökande om beslutet i behörighetsfrågan och om skälen för detta.

Ur inledningstexten till åttonde avdelningen: Församlingstillhörighet och indelning

Den som är bosatt i utlandet kan också tillhöra Svenska kyrkan. Det finns särskilda församlingar och andra enheter för verksamhet bland svenskar utomlands, men man kan tillhöra Svenska kyrkan utan att tillhöra en svensk församling.

36 kap. 6 §

Av 36 kap. 6 § tredje stycket framgår att Svenska kyrkan i utlandet enligt 2 kap. 12 och 13 §§ hör till Visby stift.

57 kap. 1 §

Av 57 kap. 1 § andra stycket följer att vad som anges i paragrafens första stycke, punkterna 1–6 om stiftets tillsyn, även gäller Svenska kyrkan i utlandet.

57 kap. 7 a §

För församlingar och övriga utlandsverksamheter inom Svenska kyrkan i utlandet ska en församlingsinstruktion utarbetas.

Instruktionen för Svenska kyrkan i utlandet ska innehålla det som anges i 5 § 2.

En församlingsinstruktion för en församling utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkorådet och kyrkoherden var för sig och efter att kyrkostyrelsen har getts tillfälle att yttra sig.

En församlingsinstruktion för en annan utlandsverksamhet utarbetas av kyrkoherden och kyrkostyrelsen i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får

utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkostyrelsen och kyrkoherden var för sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat församlingsinstruktionen är den bindande för församlingen eller verksamheten.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en församling får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en annan verksamhet får väckas av kyrkostyrelsen, kyrkoherden eller domkapitlet. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

Kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2010:1) med närmare bestämmelser om församlingsordning för utlandsförsamlingar

I rubricerad bestämmelse har kyrkostyrelsen meddelat närmare bestämmelser om utarbetande och beslut om församlingsordning för utlandsförsamlingar. Av bestämmelserna framgår bland annat följande.

1 § För utarbetande och beslut om församlingsordning gäller bestämmelserna i kyrkoordningen samt dessa bestämmelser

En församlingsordning får dock avvika från vad som nu har sagts om det är nödvändigt för att en utlandsförsamling inom Svenska kyrkan ska kunna samverka med en annan kyrka eller följa gällande rätt i det land där församlingen är verksam.

2 § Av församlingsordningen ska framgå att de bestämmelser i kyrkoordningen som särskilt avser utlandskyrkan gäller för församlingen. Vidare ska framgå att följande bestämmelser i kyrkoordningen gäller för församlingen.

1. Första avdelningen: Svenska kyrkan som evangelisk-lutherskt trossamfund,
2. 2 kap. 1 § första stycket om församlingens grundläggande uppgift,
3. 2 kap. 8 och 9 §§ och 5 kap. 1 och 2 §§,
4. 18–24 kap., 28 och 29 kap., samt
5. 42 kap. 7 § första meningen.

3 § I församlingsordningen ska anges vilket geografiskt område som är församlingens huvudsakliga ansvars- och verksamhetsområde. Församlingens pastorala ansvar avser alltid de personer som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta eller vistas inom detta område.

6 § Församlingen ska ha en demokratiskt uppbyggd organisation. I församlingsordningen ska finnas bestämmelser om församlingens beslutande organ och om kyrkorådet som församlingens styrelse.

Församlingsordningens bestämmelser om det beslutande organets uppgifter och arbetsformer ska utgå från bestämmelserna i 3 kap. i kyrkoordningen.

Församlingsordningens bestämmelser om kyrkorådets uppgifter och arbetsformer ska utgå från bestämmelserna i 4 kap. i kyrkoordningen.

I församlingsordningen ska finnas bestämmelser om att den som har deltagit i avgörandet av ett ärende har rätt att reservera sig mot beslutet.

4.3 Svenska kyrkan i utlandets framväxt

Svenska kyrkan har en månghundraårig tradition av att ta ansvar pastoralt även för svenskar som vistas utanför landets gränser. Svenska kyrkans verksamhet i utlandet etablerades i fyra olika spår: de svenska församlingsbildningarna i främst nordiska och europeiska städer, sjömanskyrkoaktivitet i hamnar runt om i världen, turistverksamhet i de länder dit svensk semesterresa gick och i mobil verksamhet. Även olympiska spelen har i någon mån påverkat etableringen av utlandskyrkor, såsom i Melbourne 1956.

4.3.1 De sju utlandsförsamlingarna

De sju svenska församlingsbildningarna utomlands liknade på många sätt församlingarna inom landet. Utlandsförsamlingarna skulle erbjuda svenskar i utlandet gudstjänst och församlingsverksamhet på det egna språket.

De har tillkommit under lång tid och har sina rötter ända tillbaka till 1600-talet. Församlingarna är (tillkomstar inom parentes) Sofieförsamlingen i Paris (1626), Ulrika Eleonora församling i London (1710), Gustafs församlingen i Köpenhamn (1901), Victoriaförsamlingen i Berlin (1903), Margaretaförsamlingen i Oslo (1911), Olaus Petriförsamlingen i Helsingfors (1922) och svenska församlingen i Buenos Aires (1929). De som etablerades runt förra sekelskiftet tillkom med motiv som både var religiösa och nationalistiska, typiska för tidsperioden.

Svensk präst skickades till utlandsrepresentationen i Paris från de svenska trupperna i Frankfurt och församlingens ursprung kan ledas tillbaka till de gudstjänster som då organiserades. I London grundades formellt församlingen 1 mars 1710 genom ett lokalt initiativ. Det var svenska handelsmän på plats i London som därefter anhöll om envojéns (ambassadörens) beskydd, hyrde kyrka, anställde och betalade präst. Två månader senare skrev de till biskopen och konsistoriet i Skara och anhöll om att få tillhöra Skara stift och få en utskickad präst. Helsingfors tillhör sedan 2007 den Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och Borgå stift i reciprocitet med hur den finska församlingen i Stockholm är en del av Svenska kyrkan.

En väsentlig skillnad mot församlingar inom landet var att utlandsförsamlingarna tidigt byggde samman kyrkolokaler med lokaler för samvaro, samtal, studier, gruppverksamhet och annat församlingsarbete. Helg och vardag hörde samman.

Utlandsförsamlingarna samlade i första hand bofasta svenskar till gudstjänst. Samtidigt erbjöd församlingarna ofta sociala insatser. I Berlin skyddades motståndsmän mot nazistregimen. I stället för ett ålderdomshem skapades ett boende, "Haus Victoria", för äldre från DDR som där fick ett par veckors återhämtning. Där startade också en svensk skola 1906, som fortfarande har församlingen som huvudman. I Buenos Aires riktade sig de sociala insatserna mot sjöfolket i samverkan med bland andra Johnsonkoncernen. I Misiones var den sociala nöden bland svenskarna större än bland de bofasta svenskarna i Buenos Aires. I Oberá i Misiones fanns svensk församling på 1910-talet och svensk skola. I Helsingfors, Oslo och Köpenhamn skapades äldreboenden, sedermera förändrade eller avvecklade. I London fanns också ett ålderdomshem, Margaretahemmet som ägdes av Swedish Benevolent Trust. Det stängdes 1988 och hyrdes därefter ut innan det såldes 2008. Medlen ger Swedish Benevolent Trust avkastning som dels täcker personalkostnaden för församlingens diakoner och dels ger bidrag till det sociala arbetet.

De historiska notiserna visar att det redan från början fanns ett stort samhällsansvar i församlingarna som nu tar sig delvis andra uttryck. Ett mer direkt samhällsansvar och lättroliga insatser har utvecklats för de bofasta svenskarna och bland dem som vistas under kortare perioder där.

Utlandsförsamlingarna stod under tillsyn av Uppsala domkapitel och fick årligen rikskollekter för att finansiera sin verksamhet. Utlandsförsamlingarna sammanfördes 1989 med den övriga utlandsverksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet och Uppsala domkapitels roll försvann. Ärkebiskopen hade dock ett visitationsansvar, som i stor utsträckning delegerades till övriga biskopar, fram till dess att detta övertogs av biskopen i Visby.

4.3.2 Sjömanskyrkan

Den förste svenske sjömansprästen skickades, genom Karl XII:s beslut, ut 1709 till Konstantinopel. Här startade också svensk sjömansvård av EFS 1869 då präster sändes hit till Konstantinopel och till Alexandria. Riksdagen anslog medel till en kyrka i Konstantinopel, men i stället uppfördes 1858 ett kapell som fortfarande finns kvar. EFS sjömansmission stöddes av nyevangeliskt väckta och motivet för verksamheten var att omvända sjömännen till ett kristligt, icke lastbart liv. Däremot var förståelsen för sociala insatser begränsad.

Den sjömanskyrkoverksamhet som inleddes inom Svenska kyrkan hade en annan karaktär. Sjömännens sociala behov sattes i centrum och kyrkans insatser blev beroende av dessa behov i en folkkyrklig ansats. Evangeliet skulle ges till allt svenskt sjöfolk tillsammans med en social omvårdnad. Båtbesök kombinerades med läsrum och bibliotek, så småningom bussar som körde sjömännen från båt till sjömanskyrka och erbjöd en miljö bortom hamnkrogar och prostitution. Präster och assistenter hjälpte sjömän med olika konkreta behov och ärenden. De sociala insatserna var en integrerad del av verksamheten bland sjömännen och kopplades inte till krav på omvändelse. Det växte också upp skandinaviska sjömanshem på flera platser runt om i världen. Störst var Skandinaviska Sjömanshemmet i London (1880–1930), grundat av Agnes Hedenström Welin. Hemmet hade som mest 300 sängplatser och tog hand om cirka 3 000 nordiska sjömän årligen.

Sjömanskyrkorna kan liknas vid verksamheten vid soldathemmen på garnisonsorterna, som just ville erbjuda en hemmiljö utanför regementsområdet. Där erbjöds förtäring, läsrum och bibliotek liksom ett andaktsliv. Soldathemsföreståndaren kunde ge handfast hjälp i olika frågor. Soldathemmen, frikyrkliga och svenskkyrkliga, skulle vara ett hem för den värnpliktige soldaten. Sjömanskyrkoverksamheten inom Svenska kyrkan hade under det första halvsekleet bedrivits inom Svenska kyrkans missionsstyrelse (1874), som hade ett huvuduppdrag för mission bland, med dåtidens språkbruk, hedningar, utanför landets gränser. Verksamheten inleddes i Indien och Sydafrika för att senare utvecklas till ett brett engagemang i många länder. Även denna verksamhet hade starka sociala inslag med missionsstationer som förutom kapell hade sjukstuga och skolverksamhet. Man ville nå hela människan. Kombinationen av sjömansvård och mission upphörde 1932 när Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse bildades och tog över verksamheten vid sjömanskyrkorna.

Inom sjömanskyrkoverksamheten fanns ett starkt socialt intresse, som inte bara syftade till den enskilde sjömannens väl, utan också till att förändra de sociala förhållandena i hamnarna. Det har betecknats som en samsyn mellan evangelisatoriska och sociala uppgifter, ett grundprogram som senare återkom i olika kyrkliga initiativ rörande arbetslivet och fritidssamhället och den uppgift som under 1900-talet utkristalliserades för militärpastorn.

Gudstjänst, hemmiljö med bibliotek och tidningar, brevskrivning och socialt stöd var centrala delar av verksamheten i sjömanskyrkan. Verksamheten var flexibel och

flyttade när svensk sjöfart upphörde i en hamn och etablerades på platser där svenska fartyg anlöpte.

4.3.3 Verksamhet på turistorterna

På 1950-talet inleddes utvecklingen av charterturismen. Ökad levnadsstandard, flygresor och längre semestrar gjorde det möjligt för en allt större del av befolkningen att tillbringa någon eller några semesterveckor i ett varmare klimat. Resorna gick inledningsvis först till medelhavsländerna och till de spanska Kanarieöarna för att senare sträcka sig till andra länder, däribland Thailand. Den grundläggande principen var att Svenska kyrkan följde sina medlemmar på deras färd ut i världen. Det kom även att visa sig att öppenheten för kyrkan var betydligt större än hemmavid och kyrkan, som en svensk utpost, kom att samla människor som inte annars var kyrkobesökare. Genom verksamheten på turistorterna upptäckte många Svenska kyrkan på ett nytt sätt; kyrkan var öppen, välkomnande och social. Den var stödande när det behövdes. Det gav Svenska kyrkan en goodwill av stora mått.

Med början på 1960-talet etablerade utlandskyrkan verksamhet på de olika turistorterna. Verksamheten kom till stor del att likna verksamheten i de äldre utlandsförsamlingarna och sjömanskyrkorna med en kyrkolokal sammanbyggd med församlingslokaler. Turistkyrkan samlade till gudstjänst, erbjöd hemliknande förhållanden med kanelbullar, kaffe och svenska tidningar. Precis som inom sjömanskyrkoverksamheten hade denna verksamhet ett starkt socialt ansvarstagande för dem som under sin utlandsvistelse förolyckades, råkade illa ut eller när de nära relationerna krisade.

Arbetet på turistorterna har utvecklats mot församlingsbildningar med ett starkt ansvarstagande för verksamhetslokaler, gudstjänstrum och lokalt anställd personal. Insatserna från utlandskyrkan har mötts av ansvarstagande från människor på platsen, en utveckling som fört verksamheten i dessa kyrkor närmare de gamla utlandsförsamlingarnas karaktär och utlandsförsamlingar har bildats. På en del platser har det lokala ansvarstagandet ännu inte vuxit sig så starkt så att en församlingsbildning blivit aktuell, utan arbetet bedrivs under begreppet verksamhetsplats.

4.3.4 Mobil verksamhet

Lokalt ansvarstagande har också resulterat i nyare utlandsförsamlingar. Regionalkyrkan i Schweiz startade lokalt och var från första början mobil med gudstjänster och samlingar över hela landet. Ärkebiskopen ställde upp som ordförande och man hamnade således parallellt med de sju gamla utlandsförsamlingarna. Från Regionalkyrkan åkte präster också till olika platser i Europa där lokala grupper av svenskar önskade fira gudstjänst, mötas i ett socialt sammanhang och få möjlighet till själavård. Även kyrkoherdarna i Paris och Berlin reste till andra platser, på lokala gruppers initiativ. Södra Frankrike, Frankfurt, Solkusten, Milano och Wien är exempel på platser där lokala gudstjänstgemenskaper växte fram. Inte sällan resulterande i församlingar med stark självmedvetenhet.

Under de senaste tio åren har en mer omfattande och centralt organiserad mobil verksamhet etablerats. Prästerna som svarat för besök och verksamhet i Asien och i Afrika har varit bosatta i Sverige. För Sydamerika har gällt att prästen varit bosatt i New York. Prästen i Bangkok har varit semimobil och förutom de egna åtagandena i Thailand också besökt närliggande länder för gudstjänster, fängelsebesök med mera. Präst och diakon har varit placerade i Frankfurt för resor i Europa och de har gjort resor till Polen och Portugal inklusive Azorerna.

I uppdraget för de mobila prästerna ingår en uppsökande verksamhet, gudstjänster, sakramentsförvaltning och ett samhällsansvar i nära samverkan med ambassader och konsulat (besök hos svenskar i fängelse och till exempel krisberedskap).

Den mobila verksamheten har varit ett mer flexibelt sätt att möta svenskar utomlands. Lokalt har frivilliga svarat för praktiska arrangemang. Svenskar, som bott långt från platser där det finns en svensk församling, har fått möjlighet att delta i kyrkoårets högtider, få sina barn döpta och ha någon att tala med. De primära syftena i nysatsningen har inte varit att skapa nya församlingar utan att möta enskilda och grupper på deras bostads- eller studieorter och skapa sociala nätverk. Arbetssättet stämmer väl överens med Svenska kyrkans kyrkosyn. Pandemin får dock sägas ha försvårat denna nysatsning starkt.

4.4 Organisatoriska/kyrkorättsliga utredningar

4.4.1 Inledning

Frågor om hur utlandsförsamlingarna och verksamhetsplatserna utomlands ska vara kopplade till Svenska kyrkans reguljära organisation med stift, biskopar och kyrkomöte hör till det som har diskuterats under lång tid inom Svenska kyrkan. Flera utredningar om frågeställningen som helhet och rörande olika delfrågor har producerats såväl före som efter kyrkoordningens tillkomst. 2002 års kyrkomöte fattade ett principiellt beslut om en ordning som fortsatt gäller, nämligen att Svenska kyrkan i utlandet fördes in i Svenska kyrkans reguljära episkopala struktur genom att knytas till Visby stifts biskop och domkapitel. För att tydliggöra att Svenska kyrkan i utlandet ska vara ett nationellt ansvar beslutades att främjandefunktionen skulle ligga kvar på nationell nivå hos nämnden för Svenska kyrkan i utlandet, se vidare avsnitt 4.4.2.

Under 1980-talet genomfördes tre olika utredningar med anknytning till Svenska kyrkan i utlandet. Vid samtliga återkom frågan om en enhetlig organisation samt en eventuell stiftsstruktur. I samband med att Svenska kyrkan omorganiserades på riksnivå 1984 inrättade kyrkomötet Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet, inom ramen för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet (SFRV). Nämnden skulle samtidigt utgöra styrelse för Stiftelsen för Svenska kyrkan i utlandet som bildades samtidigt. Kyrkomötet beslutade vid samma tillfälle att nämnden till 1985 års kyrkomöte skulle göra en utredning med en detaljerad plan för Svenska kyrkan i utlandets övertagande av ansvaret att vara huvudman för all Svenska kyrkans verksamhet bland svenskar utomlands.

1989 blev Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet huvudman för all kyrklig verksamhet bland svenskar i utlandet med ärkebiskopen som visitator, således även för utlandsförsamlingarna, varav vissa lydde under lokala kyrkoordningar fastställda av Kungl. Maj:t och hade Uppsala domkapitel som huvudman.

Under 1990-talet var frågan om Svenska kyrkan i utlandets framtida organisation aktuell i såväl *Ärkestiftsutredningen* (Svenska kyrkans utredningar [SKU] 1995:9) som *Arbetet på olika kyrkliga nivåer* (SKU 1998:3). I båda utredningarna fanns förslag om att knyta Svenska kyrkan i utlandets verksamhet till ett stift, nämligen ärkestiftet respektive Visby stift.

4.4.2 Tillsyns- och främjandefunktionerna klargörs efter 1998 års SKUT-utredning

Inför relationsändringen föreslogs ingen förändring beträffande Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet (SKUT-nämnden), men att en utredning om Svenska kyrkan i utlandet (SKUT) omedelbart borde tillsättas. Direktiv för utredningen, som kom att bli den första av tre större SKUT-utredningar under 2000-talets första decennium, fastställdes av SFRV, efter samråd med SKUT-nämnden. Av direktiven framgår att utredningen sammanfattningsvis skulle ge svar på frågor om framtida inriktning och omfattning av SKUT:s verksamhet, dess organisatoriska ställning och dess finansiering. SKUT-utredningen avlämnade sitt betänkande 2001; *Svenska kyrkan i utlandet – organisation och uppgifter (SKU 2001:1)*.

I enlighet med utredningens förslag kom utlandskyrkan att genom beslut i kyrkomötet 2002, inlemmas i Visby stifts tillsynsansvar. Främjandefunktionen beslutades ligga kvar på nationell nivå, genom Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet med biskopen i Visby stift som självskriven ledamot. Det ansågs att utlandskyrkan måste ha en stark förankring i den kyrkliga organisationen på nationell nivå av såväl verksamhetsmässiga som ekonomiska skäl. Det ansågs dessutom viktigt att markera utlandskyrkan som en nationell angelägenhet.

SKUT-utredningen menade att det i kyrkoordningen, utöver ett antal direkta bestämmelser om Svenska kyrkan i utlandet, skulle anges vilka bestämmelser som *inte* gäller utlandsförsamlingarna. Utgångspunkten var då att kyrkoordningen i princip skulle gälla inte enbart för verksamheten i Sverige utan även för Svenska kyrkan i utlandet. I avtal med utlandsförsamlingarna skulle skrivas in en förbindelse att följa kyrkoordningen i de delar som avser utlandsförsamlingarna. I samband med att 2002 års kyrkomöte beslutade om tillsyns- och främjandefunktionerna infördes i stället en bestämmelse i 10 kap. 6 § kyrkoordningen där det, på motsvarande sätt som gäller idag enligt 2 kap. 12 § andra stycket kyrkoordningen, angavs att utlandsförsamlingar och verksamheter i Svenska kyrkan i utlandet är skyldiga att tillämpa kyrkoordningens bestämmelser bara om det är särskilt angivet. I skrivelsens kyrkoordningskommentarer noterade dock kyrkostyrelsen att en präst i Svenska kyrkan som är verksam inom Svenska kyrkan i utlandet på samma sätt som alla övriga präster – oavsett om de är anställda i Svenska kyrkan eller inte – är bunden av kyrkoordningens bestämmelser i utövandet av sitt uppdrag inom kyrkans vigningstjänst. Motsvarande angavs gälla beträffande en diakon (KsSkr 2002:7, s. 26).

Utredningen hade, förutom tillsyns- och främjandefrågorna, även behandlat tre ytterligare frågekomplex, nämligen kyrkotillhörighet och församlingstillhörighet i en utlandsförsamling och de därmed sammanhängande frågorna rösträtt, valbarhet och kyrkoavgift, vissa ekumeniska aspekter samt ekonomiska frågor. Inget av dessa frågekomplex ansågs dock tillräckligt utredda, utan skulle beredas vidare.

4.4.3 Fortsatt reglering av Svenska kyrkan i utlandet – 2005 års kyrkomöte

Mot bakgrund av en inom kyrkokansliet upprättad promemoria, lade kyrkostyrelsen till 2005 års kyrkomöte fram skrivelsen *Fortsatt reglering av Svenska kyrkan i utlandet* (KsSkr 2005:7). I skrivelsen behandlade kyrkostyrelsen vissa frågor om Svenska kyrkan i utlandet som återstod efter det att kyrkomötet 2002 fattade beslut om tillsyns- och främjandefunktionerna. Det gällde den kyrkorättsliga regleringen av Svenska kyrkans utlandsförsamlingar, kyrkotillhörighet och församlingstillhörighet, demokratisk struktur i utlandsförsamlingarna, representativiteten gentemot hemmakyrkan samt val av biskop i Visby stift. Förslagen till ändringar i

kyrkoordningen avsåg främst den demokratisk-organisatoriska strukturen i utlandsförsamlingarna och representativiteten gentemot hemmakyrkan. Clearing vid kyrkliga handlingar behandlades inte i skrivelsen, inte heller rösträtt för den som tillhör Svenska kyrkan men inte är folkbokförd i landet, eller de ekumeniska aspekterna. På dessa områden pågick alltjämt ett fortsatt beredningsarbete.

Genom kyrkostyrelsens förslag infördes vissa ytterligare kyrkoordningsregleringar beträffande Svenska kyrkan i utlandet. Eftersom det ansågs viktigt att tydliggöra utlandskyrkan som en integrerad del av Svenska kyrkan placerades regleringen av Svenska kyrkan i utlandet i respektive del av kyrkoordningen i stället för att samlas i ett eget kapitel. Grundläggande bestämmelser om utlandskyrkan, i huvudsak motsvarande de som idag återfinns i 2 kap. 12 och 13 §§ togs in i kyrkoordningens andra kapitel *Församlingens uppdrag*.

Beträffande kyrkoordningens tillämplighet menade kyrkostyrelsen att det fortsatt skulle finnas en bestämmelse som angav att kyrkoordningen gäller för Svenska kyrkan i utlandet endast när det är särskilt angivet. Apropå vad SKUT-utredningen tidigare hade föreslagit gällande avtalsförpliktelse för utlandsförsamlingarna beträffande kyrkoordningens tillämplighet, gjorde kyrkostyrelsen bedömningen att något sådant avtal inte var nödvändigt. Gällande den formella kopplingen menade kyrkostyrelsen att det borde vara tillräckligt att konstatera att utlandsförsamlingarna själva vill vara en del av Svenska kyrkan och att Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet beslutar vilka församlingar som tillhör utlandskyrkan. Ett sådant beslut kan nämnden inte fatta, menade kyrkostyrelsen, om det inte är ett önskemål från församlingens sida. Kyrkostyrelsen hänvisade också till de föreslagna bestämmelserna om församlingsordning och pekade på att det i denna bör det finnas bestämmelser om kyrkoordningens tillämplighet. På detta sätt, genom ömsesidigheten i beslut om utlandsförsamlingarnas kyrkotillhörighet och genom att församlingens beslutande organ i församlingsordningen gör kyrkoordningens bestämmelser tillämpliga, menade kyrkostyrelsen att det som var avsikten med ett avtal ändå borde uppnås.

Med anledning av en motion beslutade också kyrkomötet 2005 om en utvärdering av konsekvenserna av 2002 års kyrkomötes beslut rörande det förändrade tillsynsansvaret för utlandsförsamlingarna. Kyrkostyrelsen beslutade för sin del att genomföra det givna uppdraget genom att låta en fristående konsult identifiera aktuella problemområden. Konsulten kunde sammanfattningsvis konstatera att tillsyns- och främjandefunktionerna borde samordnas på ett annat sätt och att det var angeläget att de demokratiska frågeställningarna kring utlandsförsamlingarnas inflytande löses. Mot bakgrund av den gjorda utvärderingen tillsatte kyrkostyrelsen 2007 en utredning för fortsatt utvärdering av 2002 års beslut om Svenska kyrkan i utlandet, med uppgift att ge förslag till behövliga förändringar av utlandskyrkans organisation.

4.4.4 Slutbetänkandet Utlandskyrkan – struktur och delaktighet (SKU 2009:1)

Utredningen presenterade sitt betänkande *Utlandskyrkan – struktur och delaktighet* 2009. Utredningen hade bland annat övervägt fyra olika modeller för utlandskyrkans framtida organisation, däribland utlandskyrkan som ett eget utlandsstift, och kommit fram till att föreslå att ansvaret för utlandskyrkans verksamhet skulle samlas på den nationella nivån och kopplas till ärkebiskopen. Kyrkostyrelsen gavs i förslaget det övergripande ansvaret för främjandefunktionen och Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet föreslogs bli ersatt av ett råd tillsatt av kyrkostyrelsen.

Genom de förslag som kyrkostyrelsen genom skrivelsen *Svenska kyrkan i utlandet – struktur och delaktighet* (KsSkr 2011:5) lade fram med anledning av betänkandet, vilket på flera punkter skilde sig från kyrkostyrelsens förslag och den efterföljande kyrkomötesbehandlingen, fattades följande beslut om utlandskyrkan.

- ◆ Två av kyrkomötets ledamöter ska väljas av utlandsförsamlingarna, genom indirekta val. Kyrkostyrelsen hade föreslagit ett direkt valsätt, men kyrkomötet menade att ett indirekt valsätt var att föredra, i avsaknad av förutsebara och tillförlitliga medlemsregister.
- ◆ En organisationsmodell infördes med syfte att fortsatt klargöra att Svenska kyrkan i utlandets verksamhet är en angelägenhet för hela Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen ska bestämma vilka utlandsverksamheter som utgör församlingar i Svenska kyrkan och vilka övriga verksamheter i utlandet som ska finnas.
- ◆ Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet ersätts av ett kyrkoordningsreglerat råd under kyrkostyrelsen. En av ledamöterna ska vara biskopen i Visby stift och med att utlandsförsamlingarna tillhör Visby stift, se nedan. Minst två av ledamöterna i rådet ska vara valbara i en utlandsförsamling.
- ◆ Församlingarna i Svenska kyrkan i utlandet ska tillhöra Visby stift. Tillsynsfunktionen utövas av biskopen i Visby stift och Visby stifts domkapitel i särskild sammansättning.

Genom kyrkomötets beslut ersattes uttrycket ”utlandskyrkan” av ”Svenska kyrkan i utlandet”.

Läronämnden hade yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse och en närliggande motion och därvid yttrat bland annat att det på längre sikt behöver göras en teologisk och ekumenisk analys av vilken verksamhet som bör utföras i Svenska kyrkans regi och vilken som bör utföras i samverkan med systerkyrkor.

4.4.5 Utlandskyrkoherdars rätt att besluta om kyrkotillhörighet

Genom beslut av 2013 års kyrkomöte infördes en reglering i kyrkoordningen, 29 kap. 6 § fjärde stycket, som gav utlandskyrkoherdarna i Svenska kyrkan i utlandet en rätt att parallellt med kyrkostyrelsen fatta beslut om inträde i och utträde ur Svenska kyrkan för personer som inte var folkbokförda i Sverige, förutsatt att det var fråga om personer som var eller fick vara medlem i utlandsförsamlingen (KsSkr 2013:3, TU 2013:1, KmSkr 2013:4). Som en grundläggande förutsättning gällde också att det skulle vara fråga om svenska medborgare, i annat fall rörde det sig ju om utländska medborgare som inte var bosatta i Sverige, vars kyrkotillhörighet endast kyrkostyrelsen hade befogenhet att fatta beslut om. Denna ordning ersattes från den 1 juli 2020 av en ordning enligt vilken frågor om inträde och utträde för den som inte är folkbokförd i Sverige alltid prövas av kyrkoherden för den församling där anmälan eller meddelande om inträde i eller utträde ur Svenska kyrkan lämnas in, det vill säga även om anmälan eller meddelandet lämnats in till en utlandsförsamling (KsSkr 2019:6, TU 2019:1, KmSkr 2019:8).

4.5 Juridiska utredningar

Verksamheten i Svenska kyrkan i utlandet har, som tidigare framgått, bedrivits i flera hundra år och den har över tid förändrats. Det finns också stora skillnader mellan olika länder vad gäller lagar och regler. För att ge klarhet i juridiska frågor (s.k. compliance) har en genomgång av Svenska kyrkans utlandsförsamlingar därför ägt rum mellan åren 2016–2020. Den juridiska genomgången slutrapporterades 2020 och efter det har

kyrkokansliet arbetat med att åtgärda de brister som uppdagades samtidigt som det löpande ingås samverkansavtal med församlingar för att tydliggöra åtaganden och förpliktelser.

En särskild vägledning om volontärer har författats, arbetsmiljö- och GDPR-utbildning har genomförts och fastighetsteamet har tagit kontakt med församlingarna gällande fastighetsförsäkringarna. Det går för en utlandsförsamling att ansöka om ett särskilt anslag för att anlita auktoriserad revisor och avdelningen har tittat på en VD- och styrelseförsäkring för kyrkoråden som kommer att kunna tecknas på församlingsbasis när det finns samverkansavtal med församlingen.

Församlingarna ska årligen lämna in ett "Arbetsdokument", ett frågebatteri som behandlar viktiga verksamhetsområden för regelefterlevnad, förvaltning och administration i församlingen. Det är sju olika områden som berörs i arbetsdokumentet.

- ◆ Personal
- ◆ Försäkringar
- ◆ Juridisk identitet
- ◆ Dataskydd och personuppgifter
- ◆ Skatter, redovisning och ekonomi
- ◆ Tillstånd och säkerhet
- ◆ Rapporter och statistik

En generell slutsats är att församlingarna gjort ett gott arbete med att se över de olika områdena i verksamheten som berörs i arbetsdokumentet. Församlingar har ett fåtal områden som är under arbete och det är få församlingar som har frågor där åtgärder inte har påbörjats alls. Pågående arbeten handlar främst om att uppdatera arbetsmiljöarbetet, säkerhetsriktlinjer samt försäkringar, områden som delvis till sin natur kan vara föränderliga och behov av uppdateringar. Vissa församlingar behöver göra kompletteringar vad gäller GDPR-utbildningen och tillhörande dokumentpaket. Det finns därför ett behov av uppföljning kring sådana frågor samt riktade stödinsatser till vissa församlingar. De frågor som behöver åtgärdas som rör juridisk identitet samt fastighetsfrågor är av mer komplex natur och behöver fortsatt stöttning från kansliet.

4.6 Övriga utredningar

Kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet har bland annat i uppdrag att främja församlingslivet och verka för dess utveckling i Svenska kyrkans utlandsförsamlingar och att till kyrkostyrelsen lämna väl underbyggda förslag till långsiktiga mål och strategier samt förslag till nödvändiga prioriteringar för kyrkostyrelsens verksamhet med Svenska kyrkan i utlandet (jfr instruktionen för kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet, 4 § punkterna a och c). Mot denna bakgrund har rådet mellan åren 2019–2022 låtit genomföra en genomlysning av Svenska kyrkan i utlandets verksamhet i syfte att på olika sätt kunna anpassa verksamheten utifrån nya och annorlunda förutsättningar. Genomlysningen har resulterat i följande utredningar, vilka redovisas kortfattat i följande avsnitt.

- ◆ Kriterier för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar — Några ecklesiologiska perspektiv
- ◆ Teologiska utmaningar i utlandskyrkans mobila verksamhet
- ◆ Kriterier för verksamhet inom Svenska kyrkan i utlandet
- ◆ Verksamhetsutredningar
  - Asien

Belgien/Nederländerna
Cypern/Grekland
Danmark/Norge
Frankrike
Israel
Italien
Schweiz
Spanien
Storbritannien
Toronto
Tyskland
USA
Österrike

4.6.1 Kriterier för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar — Några ecklesiologiska perspektiv

I en bred exposé diskuterar utredaren olika ecklesiologiska frågor av betydelse för vilka kriterier som ska gälla för Svenska kyrkans församlingar utomlands. De ska vara hållbara över tid och stämma överens med kyrkoordningens bestämmelser.

- *gudstjänstkriteriet* – för gemenskapens skull
- *biskopskriteriet* – för sammanhangets skull
- *territorialitetskriteriet* – för god ordning på plats

Gudstjänstkriteriet avser församlingsgemenskapen och tillgången på präst. Detta är ett kriterium som skiljer ut församlingen från andra typer av organisationer.

Biskopskriteriet avser behovet av att hålla samman olika typer av församlingar med Svenska kyrkan (även om de ingår i andra kyrkor). Utredaren anser att det finns en komplikation för utlandskyrkan att inte bara biskopen i Visby utan även ärkebiskopen har ett ansvar såsom ordförande i kyrkostyrelsen, till vilken rådet (motsvarande stiftsstyrelsen) rapporterar. När det gäller församlingar som ingår i andra kyrkor kan Visbybiskopen vara biskop för den svenska delen av församlingen och upprätthålla sambandet med Svenska kyrkan. Här kan även en uppdelning mellan territoriell jurisdiktion respektive personlig jurisdiktion vara möjlig under förutsättning att den andra kyrkan står i full kyrkogemenskap med Svenska kyrkan.

Territorialitetskriteriet, att det finns en plats och att förhållandena är ordnade. Kyrkoordningens bestämmelser gäller för utlandsförsamlingarna bara om detta är särskilt angivet, vilket ger en frihet till lämpliga associationsformer i respektive land. Utredaren menar att ett juridiskt kriterium, det vill säga de juridiska formerna för utlandsförsamlingen, måste formuleras generellt så att det kan användas i det land där församlingen finns. Utredaren underordnar kyrkorumskriteriet till territorialitetskriteriet. Ekonomiska och andra skäl gör att en sådan plats för gemenskapen kan formas på olika sätt.

4.6.2 Teologiska utmaningar i utlandskyrkans mobila verksamhet

Utredaren ser Svenska kyrkan i utlandet som ett specialfall och inte som en väsentligen annorlunda verksamhet än den inom landet. Församlingar och verksamheter är delar av Svenska kyrkan och ska i allt väsentligt förstås så som Svenska kyrkan framträder i Sverige.

För den mobila verksamheten ersätts det egna kyrkorummet av sökandet av den goda platsen där mötet kan ske. Den mobila verksamheten pekar på kyrkan som

rörelse i stället för dess platsbundenhet, en gå-struktur i stället för en kom-struktur. De mobila prästerna känner att kallelsen från dem de möter är starkare än sändningsperspektivet.

Den mobila verksamheten har särskild karaktär. Kyrkorum saknas, gudstjänsterna är inte så frekventa, engagemanget för den grundläggande uppgiften ser olika ut. Men det finns en präst och människor samlas till gudstjänst, sakramenten delas ut och Guds ord förkunnas. Ur läromässig synpunkt är det möjligt med olika organisatoriska lösningar, vilket läronämnden konstaterat vid upprepade tillfällen och den mobila verksamheten faller inom en sådan ram.

4.6.3 Kriterier för verksamhet inom Svenska kyrkan i utlandet

Utredaren föreslår konkreta kriterier efter vilka en verksamhet kan bedömas och efter vilka kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet kan fatta beslut om att föreslå kyrkostyrelsen att en verksamhet ska upptas som en församling inom Svenska kyrkan eller övergå från församling till att vara en verksamhetsplats.

4.6.4 Verksamhetsutredningar

För nästan samtliga utlandsförsamlingar har det genomförts verksamhetsutredningar under perioden 2019 till och med 2022. På grund av pandemin har det inte gått att genomföra utredningar i alla länder och enligt den ursprungliga tidsplanen. Olika utredare har anlitats. Utredarens uppgift har varit att ha fokus på den pastorala delen av verksamheten. Syftet med utredningarna har varit att skapa goda underlag inför kyrkostyrelsens beslut om en långsiktigt hållbar organisation för Svenska kyrkan.

För att uppnå såväl konsekvens som möjlighet för rådet att jämföra församlingarna utarbetades direktiv för varje utredning. Av dem framgår att bland annat följande basuppgifter med fördel skulle redovisas i utredningen.

Respektive församlings:

- ◆ upptagningsområde, målgrupp, besökare- bosatta – turistströmmar med en aktuell tendens, och verksamhet på annan plats än där församlingen är belägen
- ◆ verksamhet – Gudstjänstliv kyrkliga handlingar församlingsverksamhet och särskilda evenemang - deltagare
- ◆ medlemmar, frivillighet och engagemang samt något om det lokala ansvarstagandet i samband med b.la. gudstjänster
- ◆ ekumeniskt samarbete, samverkan med ambassader och konsulat, diakonalt arbete
- ◆ ekonomiska situation och bas, medlemsavgift, frivilligt givande, självförsörjning i procent – kostnadsutveckling ekonomiska tillgångar – analys
- ◆ lokaler, kostnad och behov, utnyttjandegrad, hyreskontrakt
- ◆ personal, tjänster som behövs i den lokala kontexten, vilka som är bekostade av nationella nivå respektive lokalt finansierade samt prognos framåt

Utredningens förslag skulle vara långsiktigt hållbart utifrån ett verksamhetsmässigt, personalmässigt och ekonomiskt perspektiv. Det skulle framgå vilka positiva synergieffekter det framtagna förslaget kommer att ha, trolig påverkan på verksamheten samt om det finns fördyrande omständigheter. Vidare skulle ekonomisk besparingseffekt i närtid och på längre sikt också beskrivas.

5 Överväganden och förslag

5.1 Församlingssamverkan

Förslag: Utlandsförsamlingarna inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde ska samverka avseende planering och utveckling av verksamheten. För sådan samverkan ska församlingarna bilda en samverkanskommitté. Kyrkoherden är en av ledamöterna i en sådan kommitté.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om samverkanskommittén.

Ny paragraf: 2 kap. 14 § kyrkoordningen

Bakgrund

Svenska kyrkan i utlandet är organiserad som utlandsförsamlingar och övriga utlandsverksamheter. Kyrkostyrelsen beslutar vilka utlandsförsamlingar som tillhör Svenska kyrkan och vilka övriga utlandsverksamheter som ska finnas (2 kap. 12 § kyrkoordningen). De övriga utlandsverksamheterna har ingen formell lokal struktur, även om människor är engagerade för det kyrkliga arbetet. Församlingarna har formell struktur i enlighet med varje lands lagstiftning, församlingsordningar och församlingsinstruktioner, fastställda respektive utfärdade av kyrkostyrelsen respektive domkapitlet.

Under det utredningsarbete som föregått det inriktningsbeslut som kyrkostyrelsen fattade avseende en långsiktigt hållbar utlandskyrka i maj 2023, har olika organisatoriska förändringar övervägts beträffande utlandsförsamlingarna i syfte att uppnå långsiktigt hållbara utlandsförsamlingar. Det inriktningsbeslut som kyrkostyrelsen har fattat innebär att vissa organisatoriska förändringar behöver göras för att uppnå långsiktigt hållbara församlingar. Samtidigt utgår förslaget i denna del från att de lokala församlingarna och det lokala ansvarstagandet ska värnas och att det ska undvikas förändringar av församlingsstrukturen. Församlingarna i respektive land föreslås bestå som enskilda församlingar med ansvar för sin verksamhet och som arbetsgivare, samtidigt som former behöver skapas för en utökad samverkan församlingarna emellan. Med hänsyn till att olika rättsliga förutsättningar gäller inom respektive land, behöver formerna för samverkan i hög grad vara flexibel och kunna utformas med hänsyn till de särskilda förutsättningar som gäller i varje enskilt fall. Kyrkostyrelsens inriktningsbeslut innebär mot denna bakgrund att församlingarna ska samverka genom tecknande av avtal. Samverkan kan exempelvis avse församlingsverksamhet, personal, ekonomi och lokaler. Ett särskilt organ ska bildas med representanter för de berörda kyrkoråden, en kommitté, vilken ska fatta beslut i gemensamma övergripande frågor. Kyrkoherden ska vara en av ledamöterna i kommittén. Avtalen ska reglera samordningens omfattning, vilket mandat som församlingarna ger till kommittén, dess ansvar och sammansättning. En mall för dessa avtal kommer att tillhandahållas av kyrkokansliet.

Skälen för förslaget

Som framgår under avsnitt 3 har en utökad samverkan mellan utlandsförsamlingarna bedömts vara en central faktor sett till förutsättningarna för en långsiktigt hållbar utlandskyrka. Med hänsyn till de skiftande förutsättningar för samverkan som råder bland utlandsförsamlingarna, sett till exempelvis skilda rättsliga förutsättningar och geografiska avstånd, behöver formerna för samverkan vara flexibel och kunna utformas i samråd mellan respektive berörda församlingar.

Mot den ovan redovisade bakgrunden föreslås att det i kyrkoordningen införs en bestämmelse som anger att utlandsförsamlingarna inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde ska samverka avseende planering och utveckling av verksamheten och att församlingarna för detta syfte ska bilda en samverkanskommitté. Av bestämmelsen föreslås vidare framgå att kyrkoherden är en av ledamöterna i en sådan kommitté.

Kyrkoherdens självskrivna ledamotskap i samverkanskommittén är en naturlig följd av kyrkoherdens lednings- och tillsynsansvar och i linje med inriktningen för den prästerliga organisationen, enligt vilken det ska finnas en gemensam kyrkoherde för, som utgångspunkt, församlingarna inom ett och samma land. Det kan dock förekomma att kyrkoherdens tjänstgöringsområde kommer att omfatta församlingar i flera länder.

Genom den föreslagna bestämmelsen i kyrkoordningen föreslås kyrkostyrelsen få ett mandat att utfärda närmare bestämmelser om samverkanskommittén. Genom sådana bestämmelser kan kyrkostyrelsen föreskriva hur de närmare formerna för kommitténs arbete ska utformas och regleras. Vad som ska gälla beträffande samverkans omfattning, kommitténs mandat, ansvar och sammansättning är dock sådant som snarare behöver regleras i avtal mellan de berörda församlingarna, detta med hänsyn till den flexibilitet som behöver finnas sett till exempelvis skilda rättsliga förutsättningar.

5.2 Verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen

Förslag: Församlingsinstruktionen för en utlandsförsamling ska även innehålla en beskrivning av församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen. Benämningarna ”övrig” eller ”annan” utlandsverksamhet utmönstras ur bestämmelsen.

Ändrad paragraf: 57 kap. 7 a § kyrkoordningen

Bakgrund

Av 3 § kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2010:1) med närmare bestämmelser om församlingsordning för utlandsförsamlingar framgår att det i församlingsordningen ska anges vilket geografiskt område som är församlingens huvudsakliga ansvars- och verksamhetsområde. På många platser reser församlingens personal emellertid regelbundet till andra orter än där församlingen är belägen för att fira gudstjänst och genomföra kyrkliga handlingar, bedriva undervisning och utöva diakoni genom att mötas i gemenskap, göra sjuk-, hem- och fängelsebesök, inbjuda till fördjupande studier och samtal samt erbjuda sjalvård och möjlighet till bikt. Anslag för kostnader relaterade till denna typ av verksamhet kan utgå till församlingen från kyrkostyrelsen. I vissa församlingsinstruktioner finns beskrivet vilka platser som församlingen regelbundet besöker, men inte alla församlingars församlingsinstruktioner innehåller sådana uppgifter.

Skälen för förslaget

Det är angeläget att skapa ytterligare tydlighet och förutsägbarhet avseende församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen. Mot denna bakgrund föreslås att bestämmelsen i 57 kap. 7 a § kyrkoordningen, vilken reglerar bland annat vad en församlingsinstruktion för församlingar i Svenska kyrkan i

utlandet ska innehålla, kompletteras genom att ange att den även ska innehålla en beskrivning av församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen. Denna verksamhet ska också regleras i samverkansavtal mellan utlandsförsamlingen och Svenska kyrkan på nationell nivå.

Enligt gällande reglering i 57 kap. 7 a § kyrkoordningen ska det för såväl församlingar som för övriga utlandsverksamheter inom Svenska kyrkan i utlandet utarbetas en församlingsinstruktion. Enligt kyrkostyrelsens inriktningsbeslut anses sådan verksamhet som bedrivs av församlingens personal men på andra orter än där församlingen är belägen, vara verksamhet inom församlingens ram och den föreslås regleras i församlingens församlingsinstruktion. Mot denna bakgrund föreslås ett tillägg i 57 kap. 7 a § genom vilket det tydliggörs att församlingsinstruktionen för en utlandsförsamling även ska innehålla en beskrivning av församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen.

Övrig utlandsverksamhet i form av mobil verksamhet föreslås, i enlighet med vad som redogörs för under avsnitt 5.5, regleras genom en pastoral plan, i stället för genom en församlingsinstruktion. Mot denna bakgrund kommer inte längre någon församlingsinstruktion att utarbetas för ”övrig” eller ”annan” utlandsverksamhet, vilket innebär att dessa benämningar behöver utmönstras ur 57 kap. 7 a §. De ”verksamhetsplatser” som kyrkostyrelsen kan komma att besluta om hör antingen till ”verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen” eller till mobil verksamhet.

I 57 kap. 7 a § andra stycket görs även ett redaktionellt förtydligande genom införandet av benämningen ”punkten” 2, avseende hänvisningen till 5 §.

5.3 Församlingarnas diakonala och ekumeniska ansvar

Förslag: Församlingsinstruktionen för en utlandsförsamling ska även innehålla en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer samt en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund.

Ändrad paragraf: 57 kap. 7 a § kyrkoordningen

Bakgrund

Det diakonala samhällsansvaret

Det diakonala samhällsansvar som handlar om att bistå människor med svenskspråkig identitet i utlandet som hamnat i svårigheter av olika slag hör till utlandsförsamlingarnas signum. Redan från början har utlandsverksamheten haft en stark social inriktning med betoning både på individen och på ett vidare samhällsansvar. Uppdraget var att följa svenskar till deras vistelseorter och som på hemorten möta människor i livets alla skeden. Det hör till Svenska kyrkans självförståelse och syn på sitt egna ansvar att följa människor med svenskspråkig identitet ut i världen. Det sker i den folkkyrkliga traditionen utan gränssättning och med en vid syn på de uppgifter präst och församling tar i ett sammanhang där svensk sociallagstiftning inte gäller, det vill säga något utöver hemförsamlingarnas diakonala uppdrag. Det diakonala samhällsansvaret innebär att utlandsförsamlingar tar ett ansvar för människor med svenskspråkig identitet som är nödställda och befinner sig i utlandet. Det kan till exempel handla om dödsfall och olyckor, om missbruk, att de är utsatta för brott eller dömts till långa fängelsestraff.

Utlandsmyndighetens konsulära insatser ger inte tillräckligt personligt stöd eller samtalsstöd när svenska medborgare kommer i svåra situationer. I samverkan med utlandsbeskickningarna verkar utlandsförsamlingar och utför ett omfattande och av Utrikesdepartementet uppskattat arbete till människors stöd. Det diakonala samhällsansvar som utövas inom utlandsförsamlingarna är av vid karaktär. Det innehåller samverkan med olika svenska organisationer i utlandet, såsom ambassader och beskickningar, handelskammare, Team Sweden, svenska skolor, SWEA och andra organisationer och sammanhang där svensktalande möts.

Det är angeläget att utlandsförsamlingar fortsätter att utöva sitt diakonala samhällsansvar. Det ger stöd till människor som på olika sätt befinner sig i en nödsituation. Några gränser dras inte vid om någon är medlem eller inte. Det är ett individorienterat skäl. Svenska kyrkan är, när den följer sina medlemmar utomlands, beredd att vidga sitt diakonala arbete till att bli mer omfattande. Folkkyrkan är fortsatt öppen för dem som behöver henne och prioriterar ett sådant arbete. Nationsgränsen är inte ett hinder. Det är ett kyrkosynsorienterat skäl. Det handlar om att Svenska kyrkan är beredd på att i samverkan med ambassader och konsulat ta på sig ett samhällsansvar där utrikesförvaltningen inte har möjlighet att gå in. De samhällsorienterade insatserna ger en goodwill. Det är ett relevansorienterat skäl. I handling visar Svenska kyrkan att hon är beredd att ta ett stort ansvar för dem som visats utomlands.

Ekumenisk samverkan

Det ekumeniska företräderskapet betyder att Svenska kyrkans utlandsförsamlingar i sin miljö gestaltar ingångna ekumeniska överenskommelser. Det finns fyra skäl för att detta är ett särskilt företräderskap. Det är varje församlings kallelse att delta i arbetet för den synliga enheten mellan kyrkorna och de kristna. Det är ett *kallelseorienterat* skäl. Utlandsförsamlingarna kan på ett annat sätt – då man normalt befinner sig i en annorlunda ekumenisk kontext än församlingar i Sverige – realisera överenskommelserna och avtalen om särskild ekumenisk samverkan i praktisk samverkan och visa att de har verklig betydelse, ett *manifesteringsskäl*. Det ekumeniska arbetet kan också spara och frigöra tillgångar, ett *resursskäl*. Utlandsförsamlingarna skulle kunna medverka till ökad information om vad som rör sig inom de olika kyrkorna med vilka de samverkar och därmed öka kunskapen och förståelsen för de skilda kyrkorna, ett *informationsskäl*.

Svenska kyrkan har ofta karaktäriserats som en brokyrka, en kyrka som fungerar som en brygga mellan de reformerade kyrkornas traditioner och trostolkning och den romersk-katolska kyrkan. Bakgrunden ligger i att Svenska kyrkan vid reformationen behöll den medeltida mässordningen och att biskopsämbetet bevarades med apostolisk succession. Ekumeniska relationer har varit av stor vikt och Svenska kyrkan har ett stort antal ekumeniska relationer av olika djup och bredd.

Utlandsförsamlingarna verkar i länder där andra kyrkor samlar de flesta kristna. Det kan vara romerska katoliker, anglikaner, lutheraner och reformerta. En del av verksamheten har bedrivits i länder där andra trostraditioner är dominerande, såsom i Kina eller i Thailand. Ambulerande präster har bland annat besökt Japan, Singapore och Malaysia.

I det ekumeniska arbetet företräder utlandsförsamlingarna hela Svenska kyrkan genom att de gestaltar de ingångna ekumeniska överenskommelserna i praktisk samverkan omkring lokaler, gudstjänster, direkt inkludering som församlingar i andra kyrkor och genom att delta i ekumeniska överläggningar och samlingar på lokal nivå. Av särskild vikt är samverkan med de kyrkor med vilka Svenska kyrkan har ingått överenskommelse och avtal om särskild ekumenisk samverkan, 59 kap. 5 § kyrkoordningen, samt med den Romersk-katolska kyrkan.

Skälen för förslaget

Församlingsinstruktionen är ett instrument för stiftets tillsyn. I samband med att bestämmelser ursprungligen infördes om församlingsinstruktionen generellt, klargjordes att den i kyrkoordningen gjorda uppräkningsinstruktionen innehåll var avsedd att vara uttömmande (CsSkr 1999:3 s. 2-321). Enligt uttalanden av tillsyns- och uppdragsutskottet bör församlingsinstruktionen ha karaktären av ett identitets- och grunddokument byggt på teologiska reflektioner om församlingens uppdrag i det sammanhang där den är satt att verka (TU 2006:4).

Enligt dagens kyrkoordningsreglering ska en församlingsinstruktion för Svenska kyrkan i utlandet innehålla ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission (57 kap. 7 a §). I det pastorala programmet ska även behandlas dels församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift dels barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys.

Det finns, jämfört med en församling i Sverige, två betydelsefulla aspekter som karaktäriserar arbetet inom en utlandsförsamling. Dessa aspekter utgörs dels av det diakonala samhällsansvaret, vilket inbegriper samverkan med ambassader, konsulat och andra svenska organisationer utomlands, dels av ekumenisk samverkan. Det är ur både ett tillsyns- och främjandeperspektiv angeläget att såväl det diakonala samhällsansvaret som den ekumeniska samverkan på ett tydligt sätt redovisas i en utlandsförsamlings församlingsinstruktion. I syfte att garantera att utlandsförsamlingarnas församlingsinstruktioner ska innehålla sådana skrivningar föreslås att bestämmelsen i 57 kap. 7 a § andra stycket kompletteras med krav om att instruktionen även ska innehålla en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer samt en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund. Även den pastorala plan som föreslås gälla för den mobila verksamheten, se avsnitt 5.5, föreslås innehålla motsvarande redovisningar.

5.4 Prästerlig organisation

Förslag: Kyrkoordningens bestämmelser om kyrkoherden som ledamot m.m. i kyrkorådet ska även gälla inom Svenska kyrkan i utlandet.

Kyrkoherden för en utlandsförsamling får utse en präst som arbetar i en församling inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i kyrkorådet i den församlingen. Förordnandet ska avse den tid för vilka övriga ledamöter har valts. Kyrkoherden ska underrätta kyrkorådets ordförande om förordnandet. Om en präst som kyrkoherden har utsett är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde kan kyrkoherden tjänstgöra i stället. Kyrkoherden kan återkalla förordnandet.

Kyrkoherden är alltid ledamot i kyrkorådet för den församling där han eller hon är anställd.

Den närvarorätt som tillkommer kyrkoherden enligt 4 kap. 7 § kyrkoordningen ska även gälla en sådan präst som kyrkoherden för en utlandsförsamling har utsett i sitt ställe enligt bestämmelserna i 6 a § första stycket.

Ändrade paragrafer: 4 kap. 6 och 7 §§ kyrkoordningen

Ny paragraf: 4 kap. 6 a § kyrkoordningen

Bakgrund

Enligt 2 kap. 12 § andra stycket kyrkoordningen gäller kyrkoordningens bestämmelser inom Svenska kyrkan i utlandet endast om det är särskilt angivet. Av 4 kap. 6 § kyrkoordningen följer att kyrkoherden är ledamot i kyrkorådet och av 7 § samma kapitel följer att kyrkoherden dessutom, även om han eller hon inte är ledamot, har rätt att närvara vid sammanträden med ett organ till vilket kyrkorådet har delegerat beslutanderätt eller givit uppdrag att bereda kyrkorådets ärenden. Kyrkoherden har därvid rätt att delta i överläggningarna, men inte i besluten, samt att få sin mening antecknad i protokollet (särskild mening). Av 6 § tredje stycket kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2010:1) med närmare bestämmelser om församlingsordning för utlandsförsamlingar framgår att församlingsordningens bestämmelser om kyrkorådets uppgifter och arbetsformer ska utgå från bestämmelserna i 4 kap. kyrkoordningen.

Enligt kyrkostyrelsens inriktningsbeslut avseende Svenska kyrkan i utlandets församlingsverksamhet ska en mer sammanhållen prästerlig organisation införas, vilken ska svara mot en sådan samverkan mellan församlingar som beskrivits ovan, se avsnitt 5.1. En kyrkoherde ska finnas i princip i varje land, med några undantag där tjänsten avser flera länder. Tjänsten placeras i en av församlingarna medan det i övriga församlingar inrättas tjänster som komminister med församlingsherdeansvar. Kyrkoherden har det övergripande ansvaret för verksamheten inom sitt område. Uppdraget avser den pastorala verksamheten och dess utformning och frågor om personal, ekonomi och lokaler för verksamheten. Komministern svarar dock för all verksamhet i församlingen och sitter på delegation av kyrkoherden i det lokala kyrkorådet. Denna sammanhållna prästerliga organisation syftar till att ge bättre förutsättningar både för församlingar och präster att utföra sina uppgifter.

Skälen för förslaget

Enligt gällande bestämmelser i kyrkoordningen och kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2010:1) med närmare bestämmelser om församlingsordning för utlandsförsamlingar finns ingen garanti för att kyrkoherden är ledamot i kyrkorådet i en utlandsförsamling. Detta får anses vara en brist i regelverket, sett till kyrkoherdens möjligheter att utöva sitt ledningsuppdrag och att gemensamt med kyrkorådet ta ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd.

Den inriktning som kyrkostyrelsen har fastslagit för Svenska kyrkan i utlandets församlingsverksamhet har som en utgångspunkt att kyrkoherden ska kunna delegera uppgiften att vara ledamot i kyrkoråden i de församlingar som hör till kyrkoherdens tjänstgöringsområde till de komminister som har tjänst i respektive församling. En sådan ordning förutsätter att kyrkoherden har en principiell rätt att vara ledamot i kyrkorådet och mot denna bakgrund föreslås att 4 kap. 6 § kyrkoordningen kompletteras med ett nytt andra stycke i vilket klargörs att vad som stadgas om kyrkoherden som ledamot i kyrkorådet enligt första stycket även gäller inom Svenska kyrkan i utlandet.

Möjligheten för en utlandskyrkoherde att utse en annan präst i sitt ställe som ledamot i ett kyrkoråd inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde föreslås regleras genom en ny 6 a § i kyrkoordningens fjärde kapitel. Det föreslås uttryckligen framgå av bestämmelsen att kyrkoherden inte kan utse någon annan präst i sitt ställe i kyrkorådet i den församling där kyrkoherden är anställd. I övrigt har den föreslagna bestämmelsen sin förebild i bestämmelserna i 5 kap. 6 § kyrkoordningen, enligt vilka kyrkoherden får utse en präst som arbetar i en församling att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i församlingens råd i den församlingen. Till skillnad mot vad som gäller enligt nyss nämnda bestämmelse föreslås ingen skyldighet för utlandskyrkoherden att

tjänstgöra vid ett sammanträde vid utsedd prästs förhinder, detta med hänsyn till de särskilda förhållanden som gäller inom Svenska kyrkan i utlandet, inte minst sett till geografiska avstånd. Det framstår däremot lämpligt att kyrkoherden har *möjlighet* att tjänstgöra vid utsedd prästs förhinder. I likhet med vad som gäller 5 kap. 6 § tredje stycket, föreslås att det i 4 kap. 6 § tredje stycket anges att kyrkoherden kan återkalla förordnandet.

Som framgått ovan har kyrkoherden, enligt 4 kap. 7 § kyrkoordningen, även om han eller hon inte är ledamot, rätt att närvara vid sammanträden med ett organ till vilket kyrkorådet har delegerat beslutanderätt eller givit uppdrag att bereda kyrkorådets ärenden. Kyrkoherden har därvid rätt att delta i överläggningarna, men inte i besluten, samt att få sin mening antecknad i protokollet (särskild mening). I linje med förslaget om att en utlandskyrkoherde ska ha samma ställning som självskriven ledamot i kyrkorådet som en kyrkoherde i en församling i Sverige har, föreslås att kyrkoherdens närvarorätt enligt 4 kap. 7 § kyrkoordningen även ska gälla inom Svenska kyrkan i utlandet. Detta klargörs genom ett nytt andra stycke i nämnd bestämmelse. Med hänsyn till att en utlandskyrkoherde kan sätta en annan präst i sitt ställe i kyrkorådet enligt den föreslagna bestämmelsen i 4 kap. 6 a §, föreslås dessutom att det i det nya andra stycket också klargörs att vad som sägs i första stycket, om kyrkoherdens närvarorätt, även gäller en sådan präst som kyrkoherden har satt i sitt ställe enligt 6 a § första stycket.

5.5 Mobil verksamhet

Förslag: Den mobila verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet utgörs av särskilda tjänster för verksamhet i länder där det inte finns någon svenskkyrklig församling. Präster för denna verksamhet är stationerade i en utlandsförsamling med kyrkoherden som arbetsledare. Den mobila verksamheten ligger utanför församlingens kyrkoråds ansvar.

Den mobila verksamheten ska bedrivas på fastställda platser i enlighet med en pastoral plan och ske i samråd med ambassader och konsulat. Den pastorala planen utarbetas av kyrkoherden i den församling där den mobila prästen är stationerad. Utarbetandet ska ske i samråd med berörd mobil präst och med domkapitlet i Visby stift. Den pastorala planen får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkoherden och efter det att kyrkostyrelsen har givits tillfälle att yttra sig. Efter att domkapitlet har utfärdat den pastorala planen är den bindande för den mobila verksamheten.

Den pastorala planen ska innehålla uppgift om de orter där verksamhet ska bedrivas liksom uppgift om verksamhetens omfattning. Den ska vidare innehålla ett pastoralt program utifrån den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission för de orter där verksamhet bedrivs. Den ska innehålla uppgift om vilka lokaler som ska brukas, liksom en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer. Den ska också innehålla en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund på verksamhetsplatserna.

Fråga om ändring av den pastorala planen får väckas av kyrkoherden, domkapitlet eller kyrkostyrelsen. Ändringen ska godkännas och utfärdas på samma sätt som den pastorala planen.

Ändrad paragraf: 2 kap. 9 § kyrkoordningen

Nya paragrafer: 57 kap. b och c §§

Bakgrund

För en närmare beskrivning av den mobila verksamhetens framväxt och bakgrunden till kyrkostyrelsens inriktningsbeslut avseende densamma, se avsnitten 4.3.4 och 3.3.

Den mobila verksamheten är uppsökande och missionerande till sin karaktär och inriktas mot människor med svenskspråkig identitet. Genom den mobila verksamheten kan ett gudstjänst- och församlingsliv upprätthållas även på orter som inte längre eller ännu inte har förutsättningar att vara en församling. Enligt kyrkostyrelsens inriktningsbeslut avseende den mobila verksamheten ska denna i framtiden utföras av präster stationerade i en utlandsförsamling. Därmed kommer prästen närmare Svenska kyrkan i utlandets vardagsarbete, blir en del i ett arbetslag, dock med speciella arbetsuppgifter. Verksamheten utgår alltså från en församling och kyrkoherden för denna församling ska vara den mobila prästens arbetsledare. Den mobila verksamheten ligger däremot utanför församlingens kyrkoråds ansvar och är därmed inte en del av församlingsarbetet.

Ekumeniska kontakter är av stor betydelse inom den mobila verksamheten sett till att denna är helt beroende av ett gott ekumeniskt samarbete avseende lån/hyra av kyrkor, lokaler och medarbetare.

Skälen för förslaget

Organisatoriskt sett hör den mobila verksamheten till begreppet ”övrig utlandsverksamhet” enligt regleringen i 2 kap. 12 § kyrkoordningen och omfattas därmed av ett krav enligt 57 kap. 7 a § kyrkoordningen på att ha en församlingsinstruktion. Eftersom den mobila verksamheten inte kommer att höra till ett kyrkoråds ansvar, behöver den mobila verksamheten regleras på ett annat sätt än genom en församlingsinstruktion. Mot denna bakgrund föreslås att det för varje mobil verksamhet utarbetas en pastoral plan. Den pastorala planen föreslås dock såväl till innehåll som utarbetandeprocess i hög utsträckning likna församlingsinstruktionen och är på motsvarande sätt ett tillsynsinstrument.

Den mobila verksamheten ska bedrivas på fastställda platser i enlighet med den pastorala planen och ske i samråd med ambassader och konsulat. Den pastorala planen utarbetas av kyrkoherden i den församling där den mobila prästen är stationerad. Utarbetandet ska ske i samråd med prästen för mobil verksamhet och med domkapitlet i Visby stift. Den utfärdas av domkapitlet efter kyrkoherdens godkännande och efter att kyrkostyrelsen getts tillfälle att yttra sig. Sedan den utfärdats är den pastorala planen bindande för den mobila verksamheten.

Den pastorala planen ska innehålla uppgift om de orter där verksamhet ska bedrivas liksom uppgift om verksamhetens omfattning. Den ska vidare innehålla ett pastoralt program utifrån den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission för de orter där verksamhet bedrivs. Den ska innehålla uppgift om vilka lokaler som ska brukas, liksom en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer. Den ska också innehålla en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund på verksamhetsplatserna.

Frågor om ändring av den pastorala planen får väckas av kyrkoherden, domkapitlet eller kyrkostyrelsen. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som den pastorala planen.

Av 2 kap. 9 § respektive 5 kap. 1 och 2 §§ kyrkoordningen följer att kyrkoherden leder all verksamhet i församlingar och pastorat, att kyrkoherden gemensamt med kyrkorådet har ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd och att kyrkoherden har ansvar för tillsyn över all verksamhet utifrån Svenska kyrkans tro,

bekännelse och lära. Dessa bestämmelser gäller även för en utlandsförsamling, vilket framgår av 2 § punkten 3, kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2010:1) med närmare bestämmelser om församlingsordning för utlandsförsamlingar. Enligt den föreslagna inriktningen för den mobila verksamheten ska en kyrkoherde inom Svenska kyrkan i utlandet även leda den mobila verksamheten. Mot denna bakgrund behöver ett tillägg göras i 2 kap. 9 § om kyrkoherdens ledningsansvar, så att kyrkoherdens särskilda ledningsansvar avseende den mobila verksamheten klargörs.

5.6 Anställningar

Förslag: Personal inom Svenska kyrkan i utlandet ska inte längre vara anställd av Svenska kyrkan på nationell nivå.

Inför tillsättning av en befattning som kyrkoherde i Svenska kyrkan i utlandet ska varje kyrkoråd inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde ges tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena. Därefter ska Domkapitlet i Visby stift yttra sig

Innan beslut fattas om tillsättning av en befattning som kyrkoherde inom Svenska kyrkan i utlandet ska kyrkostyrelsen ges tillfälle att yttra sig. Detsamma ska gälla innan beslut fattas om tillsättning av en befattning som komminister i en utlandsförsamling vars kyrkoherde är anställd i en annan utlandsförsamling.

Ändrad paragraf: 31 kap. 16 §, 32 kap. 16 §, 34 kap. 3 a, 12 a och 13 §§ kyrkoordningen

Bakgrund

En närmare redogörelse vad gäller anställningar inom Svenska kyrkan i utlandet finns i avsnitt 3.2.3. Som en sammanfattande bakgrund kan följande nämnas.

Personalen inom Svenska kyrkan i utlandet är och har länge varit en blandning av utsänd personal och lokalt anställd personal. Den lokalt anställda personalen är antingen anställd av en utlandsförsamling eller av en annan kyrka med vilken utlandsförsamlingen/Svenska kyrkan på nationell nivå har särskilda avtal. Anställningsvillkoren har därmed skiftat betydligt.

Utsändningen av personal, ofta med relativt korta kontraktstider, har varit synnerligen kostsam. Kyrkokansliet har behövt hålla hög kunskapsnivå när det gäller frågor omkring personal, skatter och socialförsäkringar. Därutöver har konsultföretag belägna i respektive land behövt anlitas som ombud för att sköta kontakter med myndigheterna och se till så att personalens skatter och avgifter betalas på rätt sätt. Erfarenheten visar att systemet är dyrt.

Att sända ut personal med anställning i Sverige till andra länder är även ur andra synpunkter komplicerat. Efter juridiska genomgångar har utsändning av personal fått upphöra i USA och personalen är i stället lokalt anställd, vilket krävs enligt amerikansk lagstiftning. I och med Brexit är även personalen i Storbritannien lokalt anställda då det krävs för visum och arbetstillstånd. Samma sak gäller Schweiz. Inte heller inom EU fungerar utsändning av personal utan problem. Som exempel kan nämnas svårigheter i Spanien, Grekland och Italien, bland annat med socialförsäkringssystemen i dessa länder.

Skälen för förslaget

Både av ekonomiska skäl och utifrån den problematik med utsändning av personal som redovisats ovan, ska ingen personal i framtiden vara utsänd med Svenska kyrkan på nationell nivå som arbetsgivare, i stället ska anställningar ske lokalt av

församlingens kyrkoråd, alternativt i samverkan med en systerkyrka som arbetsgivare. Lokala anställningar ligger också i linje med den ordning som gäller inom Svenska kyrkans organisation i övrigt. Detta innebär att kyrkoordningens bestämmelser behöver justeras i flera avseenden.

Bestämmelsen i 34 kap. 3 a § andra stycket kyrkoordningen anger att Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet. Eftersom Svenska kyrkan på nationell nivå inte längre ska vara arbetsgivare för sådan personal, föreslås att denna bestämmelse utgår.

Bestämmelsen i 34 kap. 12 a § första stycket kyrkoordningen anger att en befattning som präst i Svenska kyrkan i utlandet med anställning på nationell nivå ska tillsättas av kyrkostyrelsen. Eftersom det inte längre ska finnas några sådana präster anställda på nationell nivå föreslås att denna bestämmelse utgår. I nämnda bestämmelse stadgas vidare, i andra stycket, en yttranderätt för kyrkorådet, innan kyrkostyrelsen beslutar om tillsättning av en präst i en utlandsförsamling. Även denna bestämmelse föreslås utgå till följd av att kyrkostyrelsen inte längre ska besluta om de aktuella tillsättningarna. Däremot behöver en fortsatt yttranderätt för kyrkoråd regleras, nämligen vid tillsättande av en befattning som kyrkoherde, i de fall kyrkoherdens tjänstgöringsområde kommer att omfatta flera församlingar, detta i syfte att bereda samtliga berörda kyrkoråd möjlighet till inflytande över beredning och beslut. Mot denna bakgrund föreslås att det i 34 kap. 12 a § första stycket regleras en sådan yttranderätt.

Kyrkostyrelsen får i samband med att personalen är lokalt anställd fortsatt viktiga uppgifter. Det handlar exempelvis om medhjälp till rekrytering, överblick över anställningsvillkor vad gäller löner, pensioner och andra förmåner för att en så vitt möjligt gemensam nivå ska kunna upprätthållas. Det är mot denna bakgrund viktigt att kyrkostyrelsen, som ett led i sitt främjandeuppdrag, ges möjlighet till inblick och medinflytande i rekryteringsprocessen. Detta behov gör sig särskilt gällande beträffande befattningar som kyrkoherde, liksom gällande befattningar som komminister i sådana församlingar där kyrkoherden enligt den föreslagna regleringen i 4 kap. 6 a § kyrkoordningen har möjlighet att utse en annan präst i sitt ställe i kyrkorådet. Mot denna bakgrund föreslås att en särskild yttranderätt regleras för kyrkostyrelsen inför tillsättning av dessa befattningar, genom ett nytt andra respektive tredje stycke i 34 kap. 12 a §.

Av 34 kap. 13 § andra stycket kyrkoordningen följer att, respektive när, kyrkostyrelsen vid tillsättning av befattning som präst inom Svenska kyrkan i utlandet, ska översända ansökningshandlingar och platsannons till domkapitlet i Visby stift, detta i syfte att domkapitlet bland annat ska besluta om de sökandes behörighet. Mot bakgrund av att kyrkostyrelsen inte längre ska tillsätta några tjänster avseende personal verksam inom Svenska kyrkan i utlandet, föreslås att nämnda bestämmelse justeras genom att andra stycket utgår. I första stycket i samma paragraf anges att den som har att besluta om tillsättningen för en ledigförklarad befattning som domprost, kyrkoherde, komminister, stiftsadjunkt eller kontraktsadjunkt ska översända ansökningshandlingarna och platsannonsen till domkapitlet när ansökningstiden gått ut. Mot bakgrund av den regleringen, vilken enligt 34 kap. 3 a § tredje stycket även gäller vid anställningar inom Svenska kyrkan i utlandet, kommer ansvaret för att översända handlingar för behörighetsprovning att åvila respektive utlandsförsamling. Även om det formella ansvaret åvilar utlandsförsamlingen finns inget hinder mot att kyrkostyrelsen genom sitt kansli, inom ramen för sitt främjandeuppdrag och på uppdrag av utlandsförsamlingen, är den som i praktiken ombesörjer att relevanta handlingar tillsänds domkapitlet. Det kan vidare noteras att det enligt 34 kap. 14 § gäller en motsvarande ordning avseende anställning som diakon

eller på ett längre vikariat än sex månader på en sådan befattning. Även i dessa fall kan kyrkostyrelsen, efter särskild överenskommelse, vara den som ombesörjer översändandet av de aktuella handlingarna till domkapitlet. I de fall anställningar sker i samarbete med en annan kyrka som arbetsgivare är det viktigt att exempelvis avtalsvägen säkerställa att behörighetsprövning sker.

I 31 kap. 16 § respektive 32 kap. 16 § kyrkoordningen finns bestämmelser om vilket domkapitel som beslutar när det kommer till frågor om obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst. I respektive bestämmelsers tredje punkt omnämns präster respektive diakoner ”som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå och som inte är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet”. Mot bakgrund av det inte längre ska finnas personal verksam i Svenska kyrkan i utlandet med anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå, föreslås att nämnda bestämmelser justeras på så vis att ”och som inte är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet” utgår.

5.7 Ekumenik – särskilt om kyrkoordningens 59:e kapitel

Förslag: Kyrkoordningens fjortonde avdelning ”Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund” anpassas till att även omfatta vad som ska gälla avseende Svenska kyrkan i utlandet.

Ändrade paragrafer: 59 kap. 3, 4, 7 och 9 §§ kyrkoordningen

Bakgrund

Kyrkoordningens fjortonde avdelning, vilken innehåller kyrkoordningens 59:e kapitel, infördes genom beslut av 2012 års kyrkomöte. Kyrkostyrelsen hade redan vid 2006 års kyrkomöte, i en skrivelse med förslag till överenskommelse med Svenska Missionskyrkan, aktualiserat möjligheten att föra in vissa övergripande bestämmelser om ekumenik i kyrkoordningen. Med hänvisning till detta väcktes en motion vid samma kyrkomöte där det föreslogs att kyrkomötet skulle uppdra åt kyrkostyrelsen ”att utforma ett förslag till avsnitt om ekumeniken i kyrkoordningen med inriktning på grundläggande förutsättningar, ansvar och stöd i de ekumeniska relationerna”. Kyrkomötet beslutade att uppdra åt kyrkostyrelsen att göra en översyn av kyrkoordningen ur ett ekumeniskt perspektiv, överväga behov av förändringar och återkomma till kyrkomötet med eventuella förslag till förändringar i kyrkoordningen (KsSkr 2006:4, motion 2006:25, Eu 2006:7, KmSkr 2006:5).

Kyrkostyrelsen återkom till 2012 års kyrkomöte och föreslog att Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund skulle behandlas i en ny fjortonde avdelning i kyrkoordningen. I en inledningstext skulle den teologiska grunden för Svenska kyrkans ekumeniska engagemang anges och ett nytt 59:e kapitel införas med dels bestämmelser av övergripande eller förtydligande karaktär gällande regleringen av ekumeniken, dels med hänvisningsbestämmelser till de saksammanhang där ekumeniska aspekter regleras. Kyrkomötet beslutade i enlighet med kyrkostyrelsens förslag med vissa tillägg och korrigeringar som föreslagits av läronämnden, ekumenik- och kyrkorättsutskotten (KsSkr 2012:3, Ln 2012:8y, Kr 2012:5y, Kr 2012:13y, Eu 2012:1).

Kyrkoordningens 59:e kapitel innehåller bestämmelser om bland annat hur beslut inom Svenska kyrkans olika nivåer fattas avseende medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ, liksom på vilket sätt och under vilka förutsättningar beslut fattas om överenskommelser och avtal om särskild ekumenisk samverkan. Sett till

församlingsnivån (lokal nivå) finns exempelvis bestämmelser om att beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på lokal nivå fattas av kyrkorådet efter godkännande av kyrkoherden (4 §), liksom bestämmelser om att församlingar kan träffa lokala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse och att ett sådant avtal ska godkännas av domkapitlet (jfr 7 §).

Enligt 2 kap. 12 § andra stycket kyrkoordningen gäller kyrkoordningens bestämmelser inom Svenska kyrkan i utlandet endast om det är särskilt angivet. Kyrkoordningen innehåller inga bestämmelser som gör 59:e kapitlet tillämpligt avseende Svenska kyrkan i utlandet och inte heller förarbetena till detta kapitel innehåller några särskilda resonemang eller reflektioner avseende Svenska kyrkan i utlandet. Kapitlet finns inte heller med i uppräkningsdelen över kyrkoordningens tillämplighet i kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2010:1) med närmare bestämmelser om församlingsordning för utlandsförsamlingar, 2 §.

Skälen för förslaget

I inledningstexten till kyrkoordningens fjortonde avdelning konstateras att det ekumeniska arbetet sker på nationell nivå, i stiftet och i församlingarna. Vidare anges att församlingsekumeniken är särskilt betydelsefull, då man möter andra kristna i den lokala miljön, lär känna deras traditioner, ber och firar gudstjänst tillsammans och samverkar i olika uppgifter där möjlighet finns. Att församlingsekumeniken är särskilt betydelsefull gäller inte minst inom utlandsförsamlingarna, i vilka ekumeniska kontakter och relationer är framträdande på ett särskilt sätt. Utlandsförsamlingarna befinner sig i en ekumenisk kontext som skiljer sig mot den som gäller för en församling i Sverige, detta sett till att utlandsförsamlingarna generellt sett befinner sig i en minoritetssituation i förhållande till andra kyrkor och samfund i respektive land där de verkar.

Inom ramen för arbetet med de kyrkoordningsändringar som är påkallade med hänsyn till kyrkostyrelsens inriktningsbeslut avseende en långsiktigt hållbar utlandskyrka, har det uppmärksammats att Svenska kyrkan i utlandet inte omfattas av dagens reglering i 59:e kapitlet kyrkoordningen. Det är av stor vikt för Svenska kyrkans samlade ekumeniska relationer att även Svenska kyrkan i utlandet omfattas av kyrkoordningens 59:e kapitel och att samma förutsättningar avseende medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ, liksom beträffande överenskommelser och avtal om särskild ekumenisk samverkan, gäller inom Svenska kyrkan i utlandet som för Svenska kyrkans församlingar i Sverige. Mot denna bakgrund har en översyn gjorts av 59:e kapitlet kyrkoordningen i syfte att klargöra hur detta bör justeras för att omfatta även Svenska kyrkan i utlandet. De bestämmelser som har bedömts aktuella att revidera är 3, 4, 7 och 9 §§.

I 3 § anges att beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på regional nivå fattas av stiftsstyrelsen efter hörande av domkapitlet. Främjandefunktionen avseende Svenska kyrkan i utlandet fullgörs av kyrkostyrelsen, på motsvarande sätt som vad gäller för en stiftsstyrelse. Detta innebär att det som enligt 59 kap. 3 § anges gälla för stiftsstyrelsen, avseende Svenska kyrkan i utlandet, i stället ska gälla för kyrkostyrelsen. Mot denna bakgrund föreslås att 3 § kompletteras med ett nytt andra stycke i vilket det nyss sagda klargörs.

I 4 § anges att beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på lokal nivå fattas av kyrkorådet efter godkännande av kyrkoherden. Eftersom samma förutsättningar avseende denna typ av beslut bör gälla för en församling oavsett om det är en församling i Sverige eller en utlandsförsamling, föreslås att ett nytt andra

stycke tillfogas bestämmelsen, i vilket anges att första stycket även gäller för en utlandsförsamling.

I 7 § anges att församlingar och stift kan träffa lokala respektive regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en församling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av domkapitlet. Även en utlandsförsamling kan träffa lokala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. Precis som vad gäller för en församling i Sverige är det angeläget att ett sådant avtal godkänns av domkapitlet. Mot denna bakgrund föreslås att 7 § kompletteras med ett nytt andra stycke i vilket det nyss sagda klargörs.

Främjandefunktionen avseende Svenska kyrkan i utlandet fullgörs, som tidigare nämnts, av kyrkostyrelsen, på motsvarande sätt som vad gäller för en stiftsstyrelse. Detta innebär att det som enligt 59 kap. 7 § anges gälla för ett stift, avseende Svenska kyrkan i utlandet, i stället ska gälla för kyrkostyrelsen. Mot denna bakgrund föreslås att 7 § kompletteras med ett nytt tredje stycke i vilket det nyss sagda klargörs. Med hänsyn till att stiftsfunktionen avseende Svenska kyrkan i utlandet delas mellan Visby stift och kyrkostyrelsen, finns det skäl att kyrkostyrelsen håller domkapitlet underrättat om ingångna avtal. Detta föreslås framgå av kyrkoordningens reglering.

I 9 § anges att en församling kan ha vänförsamlingsrelation med församlingar i andra kyrkor. Innan kyrkorådet träffar ett vänförsamlingsavtal med en församling i en kyrka som Svenska kyrkan inte har någon ekumenisk överenskommelse med ska avtalet underställas domkapitlet för godkännande. Även en utlandsförsamling kan ha vänförsamlingsrelation med församlingar i andra kyrkor. Precis som vad gäller för en församling i Sverige är det angeläget att ett sådant vänförsamlingsavtal underställs domkapitlet för godkännande, om det handlar om ett avtal med en kyrka som Svenska kyrkan inte har någon ekumenisk överenskommelse med. Mot denna bakgrund föreslås att 9 § kompletteras med ett nytt tredje stycke, i vilket det nyss sagda klargörs.

Det kan avslutningsvis noteras att 59:e kapitlet innehåller flera bestämmelser som på olika sätt är relevanta att beakta inom Svenska kyrkan i utlandet, även om de inte omfattas av denna revidering. En betydande del av kapitlets bestämmelser utgörs av hänvisningsbestämmelser till andra delar av kyrkoordningen med ekumenisk relevans. Bland dessa finns exempelvis bestämmelser som riktar sig till en präst och dessa gäller, i likhet med övriga av kyrkoordningens bestämmelser som rör utövandet av prästens vigningsuppdrag, för en präst i Svenska kyrkan oavsett anställning. Det finns också bestämmelser som hänvisar till sådana kapitel i kyrkoordningen som enligt 2 § kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2010:1) med närmare bestämmelser om församlingsordning för utlandsförsamlingar ska gälla för församlingen.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

De föreslagna ändringarna i kyrkoordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Med hänsyn till att det är förhållandevis omfattande organisationsförändringar som följer av kyrkostyrelsens inriktningsbeslut kommer det dock ta tid innan dessa är fullt ut effektuerade. Av denna anledning har kyrkostyrelsen beslutat att uppföljningen av utlandskyrkans organisationsförändring och verksamhet ska ske i kontrollstationer vart fjärde år med start 2028 utifrån mål och inriktning av verksamheten över tid.

Även om de föreslagna kyrkoordningsändringarna formellt sett träder i kraft den 1 januari 2025 kommer de inte vara aktuella att tillämpa inom hela organisationen från och med ikraftträdandedatumet, eftersom organisationen kommer att anpassas till den nya ordningen successivt. Som ett exempel kan nämnas det föreslagna nya andra

stycket i 2 kap. 9 §, om att kyrkoherden inom Svenska kyrkan i utlandet även leder den mobila verksamheten; den bestämmelsen blir aktuell att tillämpa först i en situation där en mobil präst finns anställd i eller för en viss utlandsförsamling. Detsamma gäller de föreslagna nya bestämmelserna i 57 kap. 7 b och 7 c §§ om pastoral plan. Det faktum att nyss nämnda bestämmelser träder i kraft den 1 januari 2025 innebär inte att det från och med detta datum behöver finnas pastorala planer utfärdade, däremot att ett arbete avseende dessa behöver påbörjas. Motsvarande ordning gäller avseende arbetet kring församlingssamverkan och samverkanskommittén.

Vad gäller de föreslagna ändringarna i 57 kap. 7 a § avseende församlingsinstruktionen, bedöms det tillräckligt att utlandsförsamlingarna ser över dess innehåll och anpassar skrivningarna utifrån den nya lydelsen av bestämmelsen i samband med sina ordinarie revideringsprocesser. Detta förhållande klargörs genom en särskild ikraftträdandebestämmelse.

Vad gäller anställningar avseende personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet, följer det av kyrkostyrelsens inriktningsbeslut att Svenska kyrkan på nationell nivå i framtiden inte ska vara arbetsgivare för någon utsänd personal, eftersom all personal ska vara lokalt anställd. Pågående anställningar enligt vilka Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare är dock inte avsedda att påverkas av denna organisationsförändring, utan kommer att fortlöpa fram till dess de avslutas. Med hänsyn till att Svenska kyrkan på nationell nivå således fortsatt kommer att vara arbetsgivare för utsänd personal, avseende pågående anställningar, föreslås en övergångsbestämmelse som klargör detta förhållande.

Som nämnts ovan kommer organisationen inom Svenska kyrkan i utlandet anpassas till de organisationsförändringar som följer av kyrkostyrelsens inriktningsbeslut successivt. Det innebär att sådana församlingsinstruktioner som har utfärdats för en ”övrig utlandsverksamhet” behöver vara fortsatt giltiga fram till dess dessa verksamheter antingen kommer att omfattas av en utlandsförsamlings församlingsinstruktion eller av en pastoral plan. Mot denna bakgrund föreslås en övergångsbestämmelse som klargör detta förhållande.

7 Konsekvenser

Konsekvenser för barn

De föreslagna ändringarna i kyrkoordningen medför inte några direkta konsekvenser specifikt för barn. Förslagen syftar dock till att möjliggöra den organisationsförändring som kyrkostyrelsen bedömt vara nödvändig för att uppnå en långsiktigt hållbar utlandskyrka, genom vilken resurser kan sparas och användas mer effektivt, allt i syfte att förbättra möjligheterna för församlingar och präster att utföra sina uppgifter. Den organisationsförändring som förslagen syftar till kan mot denna bakgrund antas ha positiva konsekvenser för de barn som kommer i kontakt med Svenska kyrkan i utlandet.

Övriga konsekvenser

Övriga konsekvenser av de föreslagna kyrkoordningsändringarna återfinns under respektive avsnitt under överväganden och förslag. Sammanfattningsvis kan följande konsekvenser framhållas.

De föreslagna kyrkoordningsändringarna syftar till att möjliggöra den organisationsförändring som kyrkostyrelsen bedömt vara nödvändig för att uppnå en

långsiktigt hållbar utlandskyrka. De organisationsförändringar som föreslås innebär att utlandsförsamlingarna inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde ska samverka sinsemellan, dels genom tecknande av avtal, dels genom en obligatorisk samverkanskommitté. Inom ramen för den samverkan finns möjligheter för församlingarna att finna olika lösningar i syfte att effektivisera sitt arbete. Kyrkostyrelsen kommer genom sitt kansli att tillhandahålla mallar avseende samverkansavtalen, vilka kan tjäna som hjälpmedel i arbetet med att avtalsvägen utforma ramarna för samverkanskommitténs arbete. Förslaget om församlingssamverkan innebär att församlingarna i respektive land består som enskilda församlingar med ansvar för sin verksamhet och som arbetsgivare, samtidigt som former skapas för en utökad samverkan församlingarna emellan. Förslaget erbjuder ett stort mått av flexibilitet, sett till samverkans praktiska innebörd och utformning.

Genom förslagen om tillägg i församlingsinstruktionen, avseende dels församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen, dels avseende det diakonala samhällsansvaret respektive den ekumeniska samverkan, sker ett förtydligande avseende såväl församlingens verksamhetsområde som verksamheten i sig. Det är ur såväl ett tillsyns- som främjandeperspektiv angeläget att skapa ytterligare tydlighet och förutsägbarhet inom nämnda områden.

Förslagen som avser den prästerliga organisationen svarar mot en utökad samverkan församlingarna emellan. De innebär också att kyrkoherdens ställning som självskriven ledamot i kyrkorådet stärks ur ett kyrkorättsligt perspektiv.

Förslagen i den del som avser mobil verksamhet innebär att den mobila verksamheten knyts till en utlandsförsamling och kyrkoherde, utan att för den skull höra till församlingsverksamheten och kyrkorådets ansvar. Kyrkorådet kommer dock i många fall vara den mobila prästens arbetsgivare. Genom denna ordning kommer den mobila prästen, på ett annat sätt än idag, närmare Svenska kyrkan i utlandets vardagsarbete och blir del i ett arbetslag, dock med speciella arbetsuppgifter. Genom att kyrkoherden är den mobila prästens arbetsledare skapas en pastoral ledning för denna verksamhet och genom införandet av pastorala planer skapas, på motsvarande sätt som gällande arbetet med en församlingsinstruktion, förutsebarhet och tydlighet i verksamheten.

Förslaget om att Svenska kyrkan på nationell nivå inte längre ska vara arbetsgivare för utsänd personal syftar till att undanröja flertalet administrativa problem och därigenom möjliggöra enklare och förbättrade anställningsförhållanden. Även om Svenska kyrkan på nationell nivå i framtiden inte kommer att vara arbetsgivare för utsänd personal, kommer dock kyrkostyrelsen fortsatt ha viktiga uppgifter relaterat till lokala anställningar. Det handlar exempelvis om medhjälp till rekrytering, överblick över anställningsvillkor vad gäller löner, pensioner och andra förmåner för att en så vitt möjligt gemensam nivå ska kunna upprätthållas. Pågående anställningar där Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal berörs inte av de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen. Svenska kyrkan på nationell nivå är därmed fortsatt arbetsgivare för sådan personal till dess dessa anställningar avslutas.

Vad avslutningsvis gäller förslagen om ändringar i kyrkoordningens 59:e kapitel om Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund, innebär dessa ett tydliggörande av under vilka förutsättningar beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ, samarbetsavtal om särskild ekumeniska samverkan och vänförsamlingsavtal kan ingås inom och avseende Svenska kyrkan i utlandet. Förslagen bidrar till enhetlighet och förutsebarhet avseende nämnda frågor.

8   **Kommentar till bestämmelserna**

8.1   Förslaget till ändringar i kyrkoordningen

2 kap.

9 §

Bestämmelsen ändras genom att ett nytt andra stycke införs, genom vilket det klargörs att inom Svenska kyrkan i utlandet leder kyrkoherden även den mobila verksamheten.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.

14 §

Bestämmelsen är ny. Den anger att utlandsförsamlingarna inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde ska samverka avseende planering och utveckling av verksamheten. För sådan samverkan ska församlingarna bilda en samverkanskommitté. Kyrkoherden är en av ledamöterna i samverkanskommittén. Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om samverkanskommittén.

Det bör noteras att det saknas möjlighet för kyrkoherden att utse någon annan präst i sitt ställe att vara ledamot i samverkanskommittén.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

4 kap.

6 §

Bestämmelsen ändras genom att ett nytt andra stycke införs genom vilket det klargörs att kyrkoherdens ställning som ledamot i kyrkorådet även gäller inom Svenska kyrkan i utlandet.

Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

6 a §

Bestämmelsen är ny och klargör en utlandskyrkoherdes rätt att utse en präst som arbetar i en församling inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i kyrkorådet i den församlingen. Bestämmelsen motsvarar i stora delar regleringen i 5 kap. 6 § kyrkoordningen, enligt vilken kyrkoherden i ett pastorat får utse en präst som arbetar i en församling att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i församlingsrådet, dock med vissa anpassningar.

Förordnandet ska avse den tid för vilka övriga ledamöter har valts. Kyrkoherden ska underrätta kyrkorådets ordförande om förordnandet, det vill säga ordföranden för det kyrkoråd som förordnandet avser. Om en utsedd präst är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde kan kyrkoherden tjänstgöra i stället, dock utan att ha någon skyldighet att tjänstgöra. Kyrkoherden kan återkalla förordnandet.

Bestämmelsen blir endast aktuell att tillämpa i de fall en utlandskyrkoherde är kyrkoherde för mer än en församling. Den präst som kyrkoherden kan utse i sitt ställe avser en präst i en annan församling än den i vilken kyrkoherden är anställd, vilket framgår av fjärde stycket. Kyrkoherden är därmed alltid ledamot i kyrkorådet för den församling i vilken kyrkoherden är anställd.

Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

7 §

Bestämmelsen ändras genom att ett nytt andra stycke införs genom vilket det dels klargörs att kyrkoherdens närvarorätt enligt bestämmelsen även gäller inom Svenska

kyrkan i utlandet, dels genom att det klargörs att den rätt som tillkommer kyrkoherden enligt första stycket även gäller en sådan präst som kyrkoherden för en utlandsförsamling utsett i sitt ställe enligt bestämmelserna i 6 a § första stycket.

Av den föreslagna bestämmelsen i 2 kap. 14 § kyrkoordningen framgår att kyrkoherden är ledamot i en sådan samverkanskommitté som ska finnas avseende utlandsförsamlingarna inom samma kyrkoherdes tjänstgöringsområde. Kyrkoherden kan inte utse någon annan präst i sitt ställe som ledamot i samverkanskommittén.

Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

31 kap.

16 §

Bestämmelsen ändras genom att en justering görs i tredje punkten, vilken handlar om präster som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå. Justeringen innebär att formuleringen ”och som inte är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet” utgår, detta med anledning av att det inte längre kommer att finnas präster anställda hos Svenska kyrkan på nationell nivå, verksamma i Svenska kyrkan i utlandet.

Övervägandena finns i avsnitt 5.6.

32 kap.

16 §

Bestämmelsen ändras genom att en justering görs i tredje punkten, vilken handlar om diakoner som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå. Justeringen innebär att formuleringen ”och som inte är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet” utgår, detta med anledning av att det inte längre kommer att finnas diakoner anställda hos Svenska kyrkan på nationell nivå, verksamma i Svenska kyrkan i utlandet.

Övervägandena finns i avsnitt 5.6.

34 kap.

3 a §

Bestämmelsen ändras genom att andra stycket, vilket anger att Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet, utgår.

Övervägandena finns i avsnitt 5.6.

12 a §

Bestämmelsen reglerar fortsatt vissa särskilda förhållanden som ska gälla avseende tillsättning av präst i Svenska kyrkan i utlandet, men har givits ett nytt innehåll mot bakgrund av att kyrkostyrelsen inte längre ska besluta om tillsättningar av präster inom Svenska kyrkan i utlandet.

I ett nytt första stycke regleras en yttranderätt för berörda kyrkoråd inför tillsättning av en befattning som kyrkoherde inom Svenska kyrkan i utlandet. Eftersom de berörda kyrkoråden ska yttra sig över de behöriga sökandena måste Domkapitlet i Visby stift besluta i behörighetsfrågan innan kyrkoråden avger sina yttranden.

I ett nytt andra stycke regleras en yttranderätt för kyrkostyrelsen inför beslut om tillsättning av en befattning som kyrkoherde inom Svenska kyrkan i utlandet.

I ett nytt tredje stycke anges att den yttranderätt som gäller för kyrkostyrelsen enligt andra stycket även gäller innan beslut fattas om tillsättning av en befattning som komminister i en utlandsförsamling vars kyrkoherde är anställd i en annan

utlandsförsamling. Yttranderätten avseende komministrar omfattar inte komministrar som ska tjänstgöra i den församling i vilken kyrkoherden är anställd.

Övervägandena finns i avsnitt 5.6.

13 §

Bestämmelsen ändras genom att andra stycket, vilket reglerar kyrkostyrelsens skyldighet att översända de handlingar som avses i första stycket, utgår. Av regleringen i 34 kap. 3 a § tredje stycket samt 34 kap. 13 § första stycket och 34 kap. 14 § andra stycket följer att och när den som ska besluta om tillsättningen av präster och diakoner i Svenska kyrkan i utlandet ska översända ansökningshandlingarna och platsannonser till domkapitlet.

Övervägandena finns i avsnitt 5.6.

57 kap.

7 a §

Bestämmelsen ändras dels genom en omarbetning av och tillägg i andra stycket avseende innehållet i en församlingsinstruktion för Svenska kyrkan i utlandet, dels genom att benämningen ”övriga utlandsverksamheter”, liksom till ”övriga utlandsverksamheter” alternativa benämningar, utmönstras ur bestämmelsen.

I det omarbetade andra stycket anges i fyra punkter vad en församlingsinstruktion för en utlandsförsamling ska innehålla. Den ska enligt punkten 1, i likhet med vad som tidigare gäller, innehålla det som anges i 5 § punkten 2. Vidare införs tre nya punkter, vilka anger att församlingsinstruktionen också ska innehålla en beskrivning av församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen (punkten 2), en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer (punkten 3) samt en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund (punkten 4).

I andra stycket görs även ett redaktionellt förtydligande genom införandet av benämningen ”punkten” 2, avseende hänvisningen till 5 §.

Med hänsyn till att bestämmelsen endast kommer att avse en typ av församlingsinstruktion, nämligen församlingsinstruktion för församlingar, ändras rubriken närmast före bestämmelsen till att omnämna ”församlingsinstruktion” i singular.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 5.3.

7 b §

Bestämmelsen är ny liksom de två rubrikerna närmast bestämmelsen. I bestämmelsens första stycke anges att det för varje mobil verksamhet ska finnas en pastoral plan och vad den ska innehålla enligt sex punkter. I bestämmelsens andra stycke anges av vem och på vilket sätt förslag till den pastorala planen utarbetas.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.

7 c §

Bestämmelsen är ny liksom rubriken närmast före bestämmelsen och reglerar hur utfärdande och ändring av den pastorala planen sker.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.

59 kap.

3 §

Bestämmelsen ändras genom att ett nytt andra stycke införs, i vilket anges att kyrkostyrelsen inom sitt uppdrag att främja verksamheten inom Svenska kyrkan i

utlandet kan besluta om sådana medlemskap som avses i första stycket efter hörande av domkapitlet.

Övervägandena finns i avsnitt 5.7.

4 §

Bestämmelsen ändras genom att ett nytt andra stycke införs, i vilket anges att bestämmelsens första stycke även gäller för en utlandsförsamling.

Övervägandena finns i avsnitt 5.7.

7 §

Bestämmelsen ändras genom att två nya stycken införs i vilka klargörs vad som i sammanhanget gäller avseende Svenska kyrkan i utlandet. I det nya andra stycket klargörs under vilka förutsättningar en utlandsförsamling kan träffa samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan och i det nya tredje stycket klargörs under vilka förutsättningar som kyrkostyrelsen, inom sitt uppdrag att främja verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet, kan träffa motsvarande avtal.

Övervägandena finns i avsnitt 5.7.

9 §

Bestämmelsen ändras genom att ett nytt tredje stycke införs, i vilket anges att bestämmelsens första och andra stycken även gäller för en utlandsförsamling.

Övervägandena finns i avsnitt 5.7.